

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/M.Y.-00/5 **(Soruşturma)**

Karar Sayısı : **01-47/483-120**

Karar Tarihi : 5.10.2001

Dosya Konusu : Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. ile Doğuş Otomotiv Holding A.Ş.'nin ilk defa piyasaya sunulan otomobil ve hafif ticari araç pazarında Volkswagen (VW) marka araçların yeniden satış fiyatını, indirim oranlarını ve filo satışlarında satış koşullarını tespit etmeleri, yeniden satıcıların bölge dışı pasif satışlarını yasaklamaları ve Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. ile Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş.'nin VW marka araçlarda kullanılan orjinal yedek parça ve aksesuar pazarında bu ürünlerin yeniden satış fiyat ve koşullarını tespit etmeleri suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlal edildiği iddiası.

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOđLU.
Üyeler : Dr. Kemal EROL, Nejdet KARACEHENNEM,
R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR,
Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B- SORUŞTURMA HEYETİ

Başkan : Dr. Kemal EROL
Raportörler : Serpil ÇINAROđLU, Metin HASSU, Mehmet ÖZDEN

C- ŞİKAYET EDEN

İhsan RECEPOğLU

Adres: Kuru Gıda Sitesi S Blok No:52 RAMİ/İSTANBUL

D- HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR

- Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.
Eski Büyükdere Cd. No:23 İstanbul

- Doğuş Otomotiv Holding A.Ş.
Eski Büyükdere Cd. No:23 İstanbul

- Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş.
Atatürk Mh. Turgut Özal Cd. No:119 Şekerpınarı-Gebze/İzmit

Temsilcisi: Prof. Dr. Arif ESİN
Akaretler Sıraevleri S. Seba Cd. No:67 Beşiktaş/İstanbul

E- İDDİALARIN ÖZETİ

01-47/483-120

Kurum kayıtlarına 2.8.2000 tarih, 3340 sayı ile intikal eden, İhsan RECEPOĞLU imzalı şikayet dilekçesinde, VW marka otomobillerin ve ticari araçların Türkiye Distribütörü Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, söz konusu araçların yeniden satış fiyatlarını belirlediği ve belirlenen fiyattan indirim yapan bayilere ceza uyguladığı belirtilerek konunun Rekabet Kurumu tarafından incelenmesi talep edilmiştir.

F- DOSYA EVRELERİ

- Kurum kayıtlarına 2.8.2000 tarih, 3340 sayı ile giren şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 2.10.2000 tarih ve D4/1/M.Y.-00/5 sayılı ilk inceleme raporu Rekabet Kurulu'nun 00-39 sayılı toplantısında görüşülmüş, 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 00-39/435-241 sayı ile karar verilmiştir.

- Önaraştırma sonucunda Kurum raportörlerince düzenlenen 21.11.2000 tarih ve D4/2/MY-00/7 sayılı Önaraştırma Raporu, Kurul'un 28.11.2000 tarih, 00-47 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 00-47/497-272 sayılı Karar ile binek otomobili ve hafif ticari araç pazarında faaliyet gösteren Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. (Doğu Otomotiv) ile Doğu Otomotiv Holding A.Ş. (Doğu Otomotiv Holding) tarafından ilgili pazarda marka içi rekabeti ortadan kaldırır nitelikte yeniden satış fiyatını, yetkili satıcı kar marjını, indirim oranlarını ve diğer satış koşullarını belirlemek ve yetkili satıcıların bölge dışı pasif satışlarını yasaklamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilip edilmediği yönünde elde edilen önaraştırma bulgularının ve raportör görüşlerinin, soruşturma açılması için ciddi ve yeterli olduğu kanaatine varılarak, adı geçen teşebbüsler hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir. Ayrıca bu toplantıda Doğu Otomotiv'de yapılan yerinde incelemeler esnasında VW marka otomobiller ve ticari araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarların Türkiye ithalatçısı Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş. (Genpar Otomotiv)'nin, yedek parça pazarında yeniden satış fiyatlarını belirlediği ve belirlenen fiyattan indirim yapan bayilere ceza uyguladığına yönelik olarak elde edilen bulgular nedeniyle Genpar Otomotiv hakkında da resen önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

- Hazırlanan 11.12.2000 tarih ve D4/1/M.Y.-00/8 sayılı Önaraştırma Raporu Kurul'un 21.12.2000 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 00-50/532-294 sayılı Karar ile VW marka araçların Türkiye dağıtıcısı Doğu Otomotiv ile bu araçların yedek parça ve aksesuarlarının ithalatçısı olan Genpar Otomotiv hakkında soruşturma açılmasına ve bu soruşturmanın 28.11.2000 tarih, 00-47/497-272 sayılı Kurul Kararı ile başlatılmış olan soruşturma ile birleştirilerek yürütülmesine karar verilmiştir.

- 12.12.2000 tarihinde Doğu Otomotiv ile Doğu Otomotiv Holding'e, 3.1.2001 tarihinde Genpar Otomotiv ile Doğu Otomotiv'e Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca haklarında soruşturma açıldığına dair bildirimlerde bulunularak taraflardan 30 gün içinde ilk yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir.

- 12.12.2000 tarihli bildirimce cevaben Kurum kayıtlarına 3.1.2001 tarih ve 59 sayı ile giren Doğu Otomotiv temsilcisi Hüsamettin YÜCER imzalı yazıda dosyanın kapsamı ve uzun yılbaşı-bayram tatili nedeniyle yazılı savunma süresinin uzatılması talep edilmiştir.

01-47/483-120

- Söz konusu bildirim 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca yapılmış olup Kurulumuza süre uzatımı yetkisi verilmediğinden ek süre talepleri reddedilmiş; bununla birlikte, söz konusu yazılarında kendilerine ulaşmadığı ifade edilen Öneraştırma Raporu ekleri gönderilmiştir

- Kurum kayıtlarına 23.1.2001 tarih ve 372 sayı ile intikal eden Doğu Otomotiv, Doğu Otomotiv Holding ve Genpar Otomotiv temsilcisi Prof. Dr. Arif ESİN imzalı yazı ile hakkında soruşturma açılan teşebbüslerin müşterek ilk yazılı savunmaları alınmıştır.

- 28.5.2001 tarih ve S.R-01-2 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraflardan 30 gün içinde 2. yazılı savunmalarını göndermeleri istenilmiştir.

- Soruşturma Raporu'nun tebliğini takiben, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüsler, savunma sürelerinin Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 7 gün uzatılmasını talep etmiştir. Tarafların bu talepleri Kurul tarafından kabul edilmiş, hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin ikinci savunma yazıları yasal süreleri içinde Kurum kayıtlarına girmiştir.

- Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, 20.7.2001 tarihinde tüm Kurul Üyeleri ve taraflara tebliğ edilmiştir.

- İlgili teşebbüslerin Ek Yazılı Görüşe karşı cevapları 21.8.2001 tarihinde Kurum'a intikal etmiştir.

- Kurul'un 28.8.2001 tarih ve 01-41/422-M sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 5.10.2001 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46/2. maddesi uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

5.10.2001 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmış ve aynı tarihte karar verilmiştir.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Raportörler;

1- Otomobil ve hafif ticari araç pazarı olarak belirlenen ilgili pazarda, Doğu Otomotiv ve Doğu Otomotiv Holding'in bayilerin yeniden satış fiyatı ve indirim oranlarını belirlemek, filo satışlarda yeniden satış koşullarını belirlemek ve bölge dışı pasif satışlarını kısıtlamak eylemleri ile, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin genel hükmünü ve özellikle de (a) bendi ile (b) bendini,

2- VW marka araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarlar olarak belirlenen ilgili pazarda ise, Doğu Otomotiv ve Genpar Otomotiv'in bayilerin yeniden satış fiyatı ve koşullarını belirlemek suretiyle marka içi rekabeti kısıtlamak eylemleri ile, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin; genel hükmünü ve özellikle de (a) bendini,

01-47/483-120

ihlal ettikleri ve bu eylemleri işleyen soruşturma kapsamındaki teşebbüslere, aynı Kanun'un 16. maddesinde düzenlenen cezai yaptırımların uygulanması gerektiği görüşünü ifade etmişlerdir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1- İlgili Pazar

H.1.1- İlgili Ürün Pazarı

Şikayet üzerine başlatılan soruşturmaya ilişkin olan ilgili ürün pazarı, "ilk defa piyasaya sunulan otomobil pazarı ile hafif ticari araç pazarı" olarak tespit edilmiştir.

"İlk defa piyasaya sunulan otomobil pazarı ile hafif ticari araç pazarı"ndaki rekabet ihlalleri için yürütülen önaraştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda resen başlatılan soruşturmaya ilişkin ilgili ürün pazarı ise "VW marka araçların bakım ve onarımında kullanılan yedek parça ve aksesuarlar pazarı" olarak belirlenmiştir.

H.1.2-İlgili Coğrafi Pazar

İlgili ürünler olarak tespit edilen binek otomobiller ile hafif ticari araçların, ülkemiz genelinde herhangi bir ayırım olmadan arz ve talep edilen ürünler olması, Doğu Otomotiv'in satış ağı vasıtasıyla Türkiye genelinde faaliyet göstermesi ve soruşturmaya konu olan eylemlerin bütün dağıtım ağını ilgilendirmesi nedenleriyle ilgili coğrafi pazar, "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak tespit edilmiştir.

H.2- Hakkında Soruşturma Yapılan Teşebbüsler

H.2.1-Doğu Otomotiv Holding A.Ş.

1994 yılında kurulmuş olan kurulan Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş., 10.3.2000 tarih ve 5001 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanan statü tadili ile "Doğu Otomotiv Holding A.Ş."ye dönüşmüştür. Doğu Otomotiv Holding'in ortaklık yapısı, sermayenin paylara oranı ve yönetim kurulu üyeleri aşağıdaki gibidir:

<u>Hissedarlar</u>	<u>Pay Oranı (%)</u>
Doğu İnşaat ve Ticaret A.Ş.	29,9
Aymak Makina Sanayi ve Ticaret A.Ş.	29,9
Somtaş Tarım ve Ticaret A.Ş.	19,9
Doğu Yapı Sanayi A.Ş.	9,99
Doğu Sondaj ve Araştırma A.Ş.	9,99
Genoto General Otomobil Paz. ve Tic. A.Ş.	0,04
Genoto İmalat ve Sanayi A.Ş.	0,03
Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş.	0,04
Gücüm Civata Ticaret Sanayi A.Ş.	0,04

Yönetim Kurulu Üyeleri:

İlhan ÇETİNKAYA
Ferit Faik ŞAHENK

Süleyman SÖZEN
Aclan ACAR

1994 yılından itibaren VW, Audi ve Porsche markalarının Türkiye distribütörlüğünü Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. yürütmeye başlamıştır. 1998 yılının başında Audi ve Porsche'nin ithalatının Doğu Motor altında birleşmesiyle sadece VW marka araçların Türkiye distribütörlüğünü üstlenen teşebbüs daha sonra faaliyetlerini, %99,2 oranında pay sahibi olduğu, Kasım 1999'da kurulan Doğu Otomotiv'e devretmiştir. 2000 yılı başında ise yukarıda da belirtildiği üzere ticaret ünvanı değişikliğine giderek Doğu Otomotiv Holding A.Ş. haline dönüşmüştür.

H.2.2- Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.

Doğu Otomotiv, Kasım 1999'da Doğu Otomotiv Holding ile aynı maksat ve konuda faaliyet göstermek üzere kurulmuştur.

Teşebbüsün ortaklık yapısı ve sermayenin paylara oranı aşağıdaki gibidir:

<u>Hissedarlar</u>	<u>Pay Oranı (%)</u>
Doğu Otom. San. ve Tic. A.Ş.	99,2
Doğu Holding A.Ş.	0,2
Ana Yatırım A.Ş.	0,2
Garanti Holding A.Ş.	0,2
Somtaş Tarım ve Tic. A.Ş.	0,2

Teşebbüsün Yönetim Kurulu Üyeleri'nin isimleri aşağıdadır:

- İlhan ÇETİNKAYA
- Ferit Faik ŞAHENK
- Süleyman SÖZEN
- Yavuz Akın ÖNGÖR
- Nafiz KARADERE

1999 Kasım ayına kadar önaraştırmaya konu VW marka araçların dağıtım-servis ve parça hizmetlerini sağlayan Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin ticaret ünvanı 2000 yılında Doğu Otomotiv Holding A.Ş. olarak değişmiş olmakla birlikte, sadece ticaret ünvanı değişikliğinin o tarihe kadar gerçekleştirilmiş olduğuna yönelik saptanan rekabet ihlallerinden doğan sorumluluğu ortadan kaldırmayacağı, yönetim ve eylemlerdeki sürekliliğin dikkate alınarak bu uygulamalara yönelik tüzel kişi sorumluluğunun Doğu Otomotiv Holding'e, kişisel sorumlulukların ise eski Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Üyelerine ait olması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Ayrıca, Kasım 1999'dan itibaren VW marka araçların distribütörlüğünün yeni kurulan Doğu Otomotiv tarafından yapılmakta olması sebebiyle, faaliyetlerin devredildiği tarihten itibaren gerçekleştirilen rekabet ihlallerinden doğan sorumluluğun da Doğu Otomotiv'e ait olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

H.2.3- Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş.

01-47/483-120

1992 yılında kurulan ve Volkswagen, Audi, Porsche ve Seat marka araçların yedek parça ve aksesuarlarının Türkiye ithalatçısı olan Genpar Otomotiv, sermaye yapısı itibarıyla Doğu Holding bünyesinde yer almaktadır. Şirketin ortaklık yapısı ve yönetim kurulu aşağıdaki gibidir:

<u>Firma Adı</u>	<u>Sermaye Tutarı (TL)</u>	<u>Sermaye (%)</u>
Doğu Holding A.Ş.	1.000.000	0,0
Genoto Gen Paz. A.Ş.	1.000.000	0,0
Doğu Otomotiv A.Ş.	1.426.498.000.000	79,250
Doğu Motor A.Ş.	283.500.000.000	15,750
Katalonya A.Ş.	90.000.000.000	5,0
TOPLAM	1.800.000.000.000	100

Yönetim Kurulu Üyeleri:

Yönetim Kurulu Başkanı	: İlhan ÇETİNKAYA
Yönetim K. Başkan Vekili	: Orhan ÇERÇİ
Üye	: M.Sadi Naci KURTULAN
Üye	: Mustafa Arif CENGİZ

H.3- Yapılan Tespitler ve Deliller

H.3.1- "VW Marka Araçların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi"ne ve "Bölge Dışı Pasif Satışlarının Engellenmesi"ne İlişkin Yapılan Tespitler ve Elde Edilen Deliller

H.3.1.1- Yetkili Satıcı Ziyaret Raporları

Doğu Otomotiv personeline yetkili satıcılar hakkında düzenlenmiş olan raporlarda sıklıkla bayilerin indirim yapıp yapmadıkları ve bölgeleri dışına satış gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri konuları üzerinde durulmuştur. Örneğin İzmit yetkili satıcısı Arkoto hakkında düzenlenen 25.5.1998 tarihli raporda "yetkili satıcımızın faturalarında yapılan incelemelerde bölge dışı satışlara rastlanmamış olup, tespit edilen 4 adet indirimle ilgili ikaz yapılmış ve indirimli faturaların fotokopisi alınmıştır" denilmektedir.

20.10.1998 tarihli, Batı Otomotiv/Denizli hakkında hazırlanan raporun görüşülen konular bölümünde, "Yetkili satıcımız şartlarına uygun olarak geliştirip önerdiğimiz prim sistemini uygulamayı kabul etmiş ve personele duyurmuştur. Yapılan fatura kontrollerinde iki fiyat indirimine rastlanmamış olup faturaların fotokopileri alınmıştır. Bölge ihlallerine rastlanmamıştır." denilmektedir. Aynı raporun ekinde yer alan toplantı tutanağının 12. Maddesinde, "Yapılan fatura kontrollerinde iki ticari araç faturasında indirim görülmüş olup gerekli ikaz yapılmıştır." ifadesi yer almaktadır.

Gökmen Otomotiv/Konya hakkında hazırlanan 30.3.2000 tarihli raporda genel değerlendirme başlığı altında, "Ocak ayında yapılan fiyat indirimleri hakkında yapmış olduğumuz konuşmada oradaki araçların Aralık ayında geleceğini taahhüt edip ocak ayında getirmemiz sebebi ile müşterileri ile problem yaşanmasından aradaki farkın alınmamasından dolayı indirim gibi gözüktüğünü; diğer 20 milyonluk indirimlerin ise Hasan Bey tarafından yapıldığını, çünkü bizim için önemli müşterilere kıramayacağımız için ufak indirimler yaptıklarını belirtmektedirler. Ayrıca fatura tarihindeki fiyatın kesilmesi

örneğin 21 tarihinde kesilen faturanın 11 tarihli fiyat listesinden kesilmesi gibi farktan doğan fiyat farkları da bulunmaktadır. Hasan Bey bunun, fatura tarihindeki fiyattan kesilmesinin çok zor olduğunu ve kendilerinin bunu yapmakta çok zorlanacaklarını belirttiler. Fakat yapılan görüşmede artık ufak indirimlerin dahi yapmayacaklarını söz verdiler. Bu konuşmalardan sonra bir örnekleme verdi. Bunu aynen size iletmek isterim. Doğu Otomotiv'i devlet olarak görüp kendilerini vatandaş Mehmet olarak göstermektedirler. ... siz yok efendim bu aracı yeni fiyattan müşteriye vereceksiniz diye (bir gün önce eski fiyattan alınsa bile) fiyat kontrolleri yapıp bize ceza veriyorsunuz deyip... konuşmasını bitirmiştir." denilmektedir.

H.3.1.2- Toplantı Tutanaqları, Notları ve Diğer Belgeler

22.7.1998 tarihli V... G... imzalı danışmanlar konseyi toplantı notlarına ilişkin iç yazışmada, 17.7.1998 tarihli toplantı tutanağı aktarılmakta ve bunun ilk maddesinde yer alan, "bölge dışı satışın puantajda değerinin yükseltilmesi" alınan tavsiye kararlar içerisinde yer almaktadır. Aynı iç yazışmanın görüşülen konulara ilişkin diğer bir ekinde fiyat indirimleri ve bölge dışı pasif satışların engellenmesi yönünde ifadeler yer almaktadır.

7.5.1999 tarihli toplantı tutanağında, "İstanbul'da yapılan indirim ve galerilere satışları önlemek için alınan tedbirlerin Anadolu'da yaygınlaştırılması için tedbir alınması ve bölge başkanlarının konuyu bölgelerine aktarmaları. Yetkili satıcılarda uygulanan prim sistemlerinin geliştirilmesi için bölge başkanlarından teklif alınması" ifadeleri bulunmaktadır.

B... A... tarafından filo sorunları ile ilgili olarak Doğu Otomotiv ve dokuz yetkili satıcının katıldığı toplantıya ilişkin olarak hazırlanan 23.3.1998 tarihli raporun "Görüşülen Konular" başlığı altındaki 4. maddesinde, "indirimler üzerinde görüşüldü" denilmektedir. Aynı raporda "Alınan Kararlar" başlığı altında, "Filo prosedürü dışına çıkılmayacak, filo müşterilerine verilmiş tüm indirimler, tüm y.satıcılar tarafından uygulanacak. Prosedürler dışına çıkanlara cezai müeyyide uygulansın" denilmektedir.

25.9.2000 tarihinde Doğu Otomotiv'de yapılan haftalık toplantıya ilişkin tutanakta, "Dicle Otomotive bir ihtarname çekilmesi ve yıl sonunda ödenecek % 1 primin ödenmemesi, 01.10.2000 tarihinden 31.12.2000 tarihine kadar başka hiç bir hesaplama gidilmeden yetkili satıcı baz kar marjı % 6'nın uygulanmasına karar verilmiştir. Bölge Şeflerinin yetkili satıcılarda örnekleme yöntemi ile her aydan belli adet "fatura/taşıtlar alım beyannamesi" karşılaştırmasına karar verildi. Yetkili satıcıların müşteriye kestikleri faturaların fiyatlarının otomatik olarak gelmesinin sağlanarak fatura düzenleme hatalarının yok edilmesi ve yapılan iskontoların merkezden takip edilmesine, taşıtlar alım vergisi beyannamesinin sistemden çıkarılmasına karar verilmiştir." şeklinde hükümler bulunmaktadır.

Doğu Otomotiv Bölge Satış Şefi B... A...'dan Genel Müdür Yardımcısı B... A... K...'ya gönderilen 20.9.2000 tarihli yazıda; "...Çalışkan Otomotiv'den tarafımıza gelen bölge dışı satış onay taleplerini, prosedürümüz dahilinde İstanbul yetkili satıcılarımızın stok durumları da göz önüne alınarak değerlendirmekteyiz...Önerim. Yetkili satıcımıza onay işleminin fatura kesme aşamasında değil, kayıt alma aşamasında yapılması gerekliliğinin tekrar

hatırlatılması. Bölge dışı satış prosedürümüze göre sadece D.O.dan onay alması yeterli idi. Buna rağmen İstanbul Avrupa yakası yetkili satıcılarımızdan da onay alınması gerekliliği belirtilebilir. Bu onaylardan sonra da en son kararın tarafımızca verileceği belirtilip, durumun kontrolümüzde olduğu hissettirilmelidir" denilmektedir.

17.7.1998-18.7.1998 tarihleri arasında gerçekleştirilen Akçakoca Üçüncü Danışmanlar Konseyi toplantısının gündemlerinin, görüşülen konuların ve alınan kararların yer aldığı belgelerde, fiyat indirimleri ve bölge dışı satışlara ilişkin konuların ele alındığı ve bölge dışı satışların yetkili satıcı puantajında daha fazla değere sahip olması gerektiği kararına varıldığı hususları yer almaktadır.

Şirket merkezinde elde edilen 1997 ve 1998 yıllarına ilişkin VW yetkili satıcılık standartlarına ilişkin düzenlemelerin bir bölümünde; "yetkili satıcıların kendi bölgeleri dışına araç satmaları ve fiyat kırmaları yasaktır. Kar marjı VolksWagenler için ortalama %8'dir. Puantaj sistemine göre değişebilmektedir" denilmektedir.

H.3.1.3- Volkswagen Yetkili Satıcılarında Yapılan Yerinde İncelemeler

27.10.2000 tarihinde yetkili satıcı TAMAŞ Motorlu Araçlar'ın Genel Müdürü; Türkiye'nin herhangi bir bölgesindeki bayiye satış yapabildiklerini, otomobil satışlarında uyguladıkları fiyatları, distribütörün belirlediği fiyat listesini baz alıp kar marjlarını da göz önüne alarak belirlediklerini, indirim ve faturalarda görünmeyen hediyeler şeklinde kar marjlarından fedakarlık yapabildiklerini, kar marjlarının Doğu Otomotiv tarafından belirlendiğini ifade etmiştir. Tamaş Motorlu Araçlar'dan aşağıdaki bilgi ve belgeler alınmıştır:

Doğu Otomotiv tarafından gönderilen 9.6.2000 ve 20.6.2000 tarihli yazılar, Passat marka araçlarla ilgili olarak "tavsiye" olduğuna ilişkin herhangi bir ibareye rastlanmayan anahtar teslimi ve net fiyat bilgilerini içermektedir.

Doğu Otomotiv tarafından gönderilen 5.7.2000 ve 3.7.2000 tarihli mesajlarda, yeni kar marjı prosedürünün gönderileceği belirtilmekte ve eklerinde yetkili satıcının kar marjını ve nasıl belirlendiğini gösteren tablo sunulmaktadır.

Ocak 2000 tarihli Doğu Otomotiv "VW Araçları Filo Prosedürleri"ni açıklayan bir belgede:

Filo indiriminin uygulanmasında müşterilerin son 5 yıl içinde almış oldukları otomobillerin toplamalarının göz önünde bulundurulacağı, "Daimi Müşteri Prosedürü" kapsamında aile indiriminde kaç araca yüzde kaç indirim yapılacağı (%1, %2,%3), Doğu Holding şirketlerinde ve yetkili satıcılarında çalışan kişilere yetkili satıcı kar marjı kadar indirim verilebileceği, bu oranın en fazla %7 olacağı, bu satışlar için yetkili satıcıya Doğu Destek verilmeyeceği, Doğu Otomotiv Grubu şirketleri ile Doğu Otomotiv sirkülerine göre uygun şartlarla ticari ilişki içerisinde olan şirketler ve çalışanları için indirimin %5 olacağı, belirli meslek kuruluşlarının üyelerine uygulanacak indirim oranı, bu satışların ay sonunda 'Daimi Müşteri Aylık Satış Raporu' olarak Doğu Otomotiv'e fatura fotokopileri ile birlikte yollanacağı, ayrıca Doğu Destek alınabilmesi, satıştan önce Doğu Otomotiv ilgili Filo Birimi tarafından satış onayının alınmış olması,

01-47/483-120

ve satış koşullarının daha önceden belirlenen şartlara uygunluğu halinde gerçekleştirilebileceği, Doğu Otomotiv'in indirim ve destek oranları, filo firmalarına teklif edilen ekstra indirim ya da promosyonlar filo prosedürlerinin ihlaline sebebiyet vereceğinden, tespit edilmesi halinde Doğu Desteğin kendilerine verilmeyeceği, uygulamada olan yedek parça'da %5 ve servis işçiliğinde %10 indirim oranlarında Doğu Desteği bulunmadığı, filo sözleşmesi yapılan firmaya, nereden alım yaptığına bakılmaksızın tüm yetkili satıcılar tarafından yedek parça ve işçilik için aynı indirim oranları uygulanacağı gibi hususlar düzenlenmektedir.

Ayrıca, Tamaş Motorlu Araçlar'dan elde edilen 1.1.2000 tarihli sirkülerin "Fiyatlandırma" başlıklı bölümünde, "Filo ve daimi müşterilere satışlarda Doğu Otomotiv tarafından yayınlanan filo prosedürlerine uyulacaktır." denilmektedir.

Otonam'dan elde edilen Ocak 2001 tarihli "müşteri memnuniyeti endeksi satış anketi değerlendirmesi"nde, müşterilere sorulan sorulardan biri de "*Aracınızı tavsiye edilen liste fiyatı üzerinden mi aldınız?*" şeklindedir. Liste fiyatı üzerinden satışlar söz konusu endeksin değerini artırmakta, artan endeks değeri ise, bayilerin kar marjını yükseltmektedir.

27.10.2000 tarihinde yetkili satıcı Mez Motorlu Araçlar'da yapılan incelemelerde, elde edilen Doğu Otomotiv tarafından Yetkili Satıcı Teşkilatı'na gönderilen 23.10.2000 tarihli faks mesajının ön sayfasında, yenilenmiş "Tavsiye edilen filo ve daimi müşteri indirimleri ve kapsamı"nın ekte gönderildiği belirtilmektedir.

Tamaş'tan alınan ve yukarıda değinilen filo prosedürlerinin içeriği ile genel olarak aynı olan bu belgenin başlığına tavsiye edilen ibaresi eklenmiştir. Belgede, yetkili satıcının belli müşteri gruplarına yapacağı satışlarda uygulayacağı satış koşullarını ve özellikle indirimlerini belirlemeye yönelik hükümler düzenlenmektedir.

Metal Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'den alınan belgelerde, Doğu Otomotiv tarafından gönderilen 7.8.1998 tarihli yazıda, *tavsiye* niteliğinde olduğuna dair herhangi bir ibareye rastlanmayan fiyat listelerinin gönderildiği anlaşılmaktadır. Başka bayilerden elde edilen ve yine Doğu Otomotiv tarafından gönderilen bir çok yazıda araçlar için tavsiye ibaresi içermeyen anahtar teslimi fiyatlar yer almaktadır.

30.5.1997 tarihli "Bölge Dışı Satış Prosedürü"ne ilişkin belgenin özellikle pasif satışın engellenmesine yönelik hükümleri içeren bölümlerinde:

"Sayın Yetkili Satıcımız; yapılan ziyaretler ve yetkili satıcı toplantıları sırasında belirtildiği gibi, bölge dışı araç satışı yapılabilmesi için Doğu Otomotiv'den onay alınması gerekmektedir. Bu konuyla ilgili olarak uyulması gereken kuralları hatırlatmakta fayda görüyoruz. Bölge dışı satış ile kastedilen, kendi iliniz dışında, başka bir yetkili satıcımızın faaliyet gösterdiği il ve bağlı ilçelerine kullanılmak üzere araç satılmasıdır. Yani aracın plakası kendi ilinizden çıkmış olsa dahi araç başka bir ilde kullanılıyor ise, bölge dışı satış sayılmaktadır. Bölge dışı satış yapılacağı zaman izlenmesi gereken yol aşağıdaki gibidir: İlgili bölgedeki yetkili satıcımız ile temas kurularak onay alınacaktır. Bu işlem yapılırken dikkat edilmesi gerekenler; yapılacak bir öngörüşmenin ardından

onayla ilgili talebin mutlaka yazılı yapılması, bu yazı üzerinde araç ve müşteri ile ilgili tüm bilgilerin ve teslim tarihinin açıkça belirtilmesi, alınan onayın mutlaka yazılı olması, bu işlemlerin mutlaka tarafınızdan yapılması, müşteriden onayı kendisinin alması yönünde bir talepte bulunulmamasıdır. Gerekli onaylar alındıktan sonra, ekinde bu onayların da yer aldığı durumu açıklayan bir yazı bölge sorumlunuza gönderilerek onay istemeniz gerekmektedir. Talebiniz uygun görülür ise, ilgili yazınız onaylanarak size geri gönderilecektir. Onay gelmeden muamelelere başlanmayacaktır. Tüm bölge dışı satışlarda, müşteri birinci dereceden yakınınız ya da büyük çaplı ticari ilişkileriniz olan kişiler dahi olsa bu prosedüre uyulması gerekmektedir. Diğer yetkili satıcılar tarafından bölge ihlali olarak algılanabileceğini düşündüğünüz tüm durumlarda, hiç tereddüt etmeden Doğu Otomotiv ile temas kurmanız menfaatiniz icabı olacaktır. Bölge ihlali dışında firmamızın onay vermediği diğer durumları da şu şekilde sıralayabiliriz: 1- Araçların çeşitli yollarla, yetkili satıcı ya da başkaları tarafından, o günkü liste fiyatının üzerinde bir fiyatla satılması ya da satılmaya çalışılması. Bunlar ya da bunlara benzer imajımızı zedeleyecek durumlarla karşılaşıldığı zaman, sorumlu yetkili satıcımız hakkında, durumun önemine göre biri, birkaçı ya da hepsi uygulanacak olan müeyyideler ise aşağıdaki gibidir. Sorumlu olan yetkili satıcının, o araç veya araçlardan elde ettiği kazancı, bölgesine araç satılan yetkili satıcıya iade etmesi, kar marjının 2 ay süreyle %1 aşağı düşürülmesi, araç sevkiyatının durdurulması, tüm yetkili satıcılarımıza bu olayın bildirilmesi ve ilk yetkili satıcılar toplantısında diğer yetkili satıcılardan özür dilenmesi, yetkili satıcılığın incelenmeye alınması" ifadeleri yer almaktadır.

Rekor Otomotiv'den Mersin Opat Otomotiv'e gönderilen 28.1.2000 tarihli yazıda, "Şirketimizden Caravelle 2.5 TDI Gümüş renkli araç talebinde bulunan Sn. R... K..., sizde mevcut olmadığı beyan edilerek bize başvurmuştur. Araç satışını yapabilmemiz için gerekli iznin verilmesini rica ederiz...." denilmektedir. Aynı yazının üzerinde ise "Satış Uygundur" ibaresi ile verilen onay yer almaktadır.

30.10.2000 tarihinde Çalışkan Otomotiv'den edinilen belgede yer alan "Önümüzdeki aydan başlamak kaydıyla Ticari-Binek araçlarda yeni satış primi uygulamasına geçilecektir. Prim sisteminin esası satış sorumlusunun yapacağı indirim dayalıdır. Buna göre satış sorumlusu ne kadar az oranda indirim yaparsa o derecede prim alacaktır. Burada amaç sorumlunun yapacağı indirim oranını azaltmaktır." ifadesinden; Doğu Otomotiv tarafından öngörülen ve temeli satış sorumlularına mümkün olduğu kadar az indirim yaptırmaya dayalı olan prim sisteminin rekabeti kısıtlayıcı nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır.

1.6.1999 tarihli, Doğu Otomotiv'den gönderildiği anlaşılan prim sistemi önerisine ilişkin belgenin "Prim Kesilmesini Gerektiren Durumlar" başlıklı bölümünde "... c- Satış sorumluları, showroom ve araçların temizliği,...fiyat indirimi ve bölge dışı satışlar, ...ile ilgili tüm maddelerden direkt olarak sorumludur." şeklinde fiyat indirimi ve bölge dışı satışın primi etkileyeceğini belirten ifadeler yer almaktadır.

2.11.2000 tarihinde Ere Otomotiv'de görevli raportörler satış temsilcisi ile görüşmüş olup, yapılan bu görüşmede ilgili kişi, bölge dışı satışlara ilişkin sorulan bir soruya; "Genelde bölge dışına, bölge ihlaline girdiği için satış yapılmıyor, ancak bölge dışındaki bayi iznine bağlı olarak gerçekleştiriliyor. İzin

istenen bayi bölgesindeki Doğu görevlisine de bilgi verilir. Karşılığında da görevli görüşlerini bildirir. Tüm bu süreç yazılı olarak yürütülmektedir. Bölge ihlali yapılması Doğu tarafından yasaklanmıştır" şeklinde cevap vermiştir. Araç fiyatlarının nasıl tespit edildiğine ilişkin sorulan diğer bir sorunun cevabı ise, "Doğu Otomotiv tarafından fiyat listeleri gönderiliyor. Bu liste fiyatları üzerinden satış yapıyoruz. İndirim olarak filo indirimi, ikinci, üçüncü araç indirimi ve nadir de olsa müşteri kazanma amaçlı cüzi miktarda indirim yapılabiliyor. Cüzi miktar denilince 50-60 milyon liralık indirimleri kastediyoruz" şeklindedir.

Acarlar Otomotiv/İstanbul'dan gönderilen 25.7.2000 tarihli bir fax mesajında aynen "Sayın Ere Otomotiv/Ankara, Müşterilerimizden Türk Parlamenterler Birliği Ankara Şubesi, İstanbul'da bulunan Şubeleri için 1 adet Caravelle araç talebinde bulunmuş ve araç kendisine temin edilmiştir. Fakat aracın faturasının kanunen Ankara'da bulunan merkezin adına olması gerekmektedir. Bu konu ile ilgili gerekli iznin verilerek izin yazısının tarafımıza fakslanmasını rica eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz" denilmekte ve aynı faks kağıdının aşağısında, Ere Otomotiv tarafından uygun bulunduğu ilişkin onay yazısı yer almaktadır. Benzer bölge dışı satışlara ilişkin; Başaran Otomotiv-Ere Otomotiv, Özsa Otomotiv-Ere Otomotiv, Şahintaş Otomotiv-Ere Otomotiv arası faks mesajları tespit edilmiştir.

1.11.2000 tarihinde Eskişehir'de bulunan Ilgaz Otomotiv'de elde edilen, 2000 yılının Nisan, Temmuz ve Eylül aylarına ait "fatura kontrol formları"nda; "bayinin satış sorumluları"ndan Doğu Otomotiv'in Bölge Satış Şefi'ne gönderilen "aylık fatura kontrol formları"nda her bir müşteriye kesilen fatura ile ilgili olarak, "olması gereken fatura" ile "kesilen fatura" arasındaki farklar ve "açıklama" bölümlerinde de varsa aradaki farkın kaynaklandığı indirimin açıklaması yer almaktadır. Genellikle fark olmamakla birlikte, fark olması halinde de "%3 filo indirimi (Personel İndirimi)", "%1 filo indirimi (2. Araç Alımı)", "%3 filo (7. Araç Alımı)" gibi açıklamalarla Doğu Otomotiv'in izin verdiği indirimler gösterilmektedir.

Ilgaz Otomotiv'den 2000 yılında Otonam'a, Zeki Otomotiv'e, Rekor Otomotiv'e ve On Otomotiv'e gönderilen faks yazılarında bölge dışı satış yapılabilmesi için müşterinin mukim bulunduğu bölgedeki bayiden izin alınmaktadır.

Ilgaz Otomotiv'de satış sorumlusu olarak çalışan bir personel ile yapılan görüşmede ise, bölge dışı satış ve satış fiyatlarına ilişkin olarak raportörlerce kendisine yöneltilen sorular çerçevesinde söz konusu personel, bayilik olmayan ve ortak bölge olarak da adlandırılabilen illere direkt, bayilik olan bölgelerde ise karşı bayi ile görüşme ve yazışmalarla müşterinin isteği doğrultusunda satış yaptıklarını, Doğu Otomotiv'e de bu yazışmanın fotokopisinin gönderildiğini, müşterinin istediği araba karşı bayide mevcutsa satış yapılamadığını, çünkü bunun kar marjı ve sene sonu primini olumsuz etkilediğini, şirket sahibinin özel diyalogları (arkadaş ya da Ilgaz Grubu ile iş ilişkisi olan kişiler) dışında kesinlikle araç satış fiyatlarında indirim yapılmadığını, indirim yapıldığı takdirde bayinin kar marjı ve satış temsilcilerinin (araç satışında çalışan tüm görevliler) sene sonu primine olumsuz yansıdığını, ayrıca indirim yapıldığı takdirde bunun faturaya yansıtılmadığını, direkt olarak patronun cebinden çıktığını, yani şirketin değil patronun karından zararın söz konusu olduğunu ve Doğu'un bölge şeflerinin standart olarak fatura ve dosyaları denetlediklerini ifade etmiştir.

01-47/483-120

16.11.2000 tarihinde Gökmen Otomotiv'de elde edilen belgelerden, Doğu Otomotiv'in 28.12.1999 tarihinde İstanbul Şekerpinar tesislerinde Yönetim Kurulu Başkanı İ... Ç... başkanlığında yapılan toplantıyla ilgili %1 yıl sonu geri dönüş karını [yıl sonu primi] etkileyen prosedürün uygulanması ile ilgili olarak 12.1.2000 tarihinde düzenlenen yedi yetkili satıcının aldığı kararların yer aldığı toplantı tutanağında, "13.01.2000 tarihinden itibaren daha önceden olduğu gibi bölge ihlalinin yapılmaması bölge dışı satış için onayın alınmasına, kesinlikle araç satış bedellerinde indirim yapılmamasına, satışlar her araç bedelinin ve fatura tutarının anahtar teslim fiyatı kadar olmasına, alınan kararların uygulanmasında meydana gelecek suistimalleri denetleme, araştırma ve yaptırımı uygulatmak için 3 kişilik bir komisyon kurulması ve bu komisyon alacağı kararları, uygun gördüğü takdirde Doğu yönetim komitesine bildirilmesine, R.H... İ., A... E... ve O... Ş...'in Komisyon üyeleri olarak seçilmesine... karar verilmiştir" denilmektedir.

4.9.2000 tarihinde Doğu Otomotiv'de düzenlenen ve Doğu Otomotiv Bölge Satış Şefi H... Ç..., Binek Araçtan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı B.... A... K...I, Gökmen Otomotiv Genel Müdürü E... G..., yine aynı şirket Yönetim Kurulu Başkanı H... G...'in katıldığı toplantıda "Doğu Otomotiv tarafından yayınlanmış olan sirküler ve prosedürler doğrultusunda hareket edilmesi ve bunlara tam uyum sağlanması" kararına varılmıştır.

Ayrıca, bir bayi incelemesinde elde edilen 4.8.2000 tarihli, Doğu Otomotiv tarafından bayilere gönderilen "Müşteri Memnuniyeti Anket Sonuçları" isimli belgede, müşteri memnuniyet oranını belirleyen unsurlardan biri olarak müşterilere sorulan sorular arasında "otomobilinizi tavsiye edilen liste fiyatı üzerinden mi aldınız?" sorusu yer almaktadır. Müşteri memnuniyet oranı kar marjı prosedürüne göre bayi kar marjını etkileyen en önemli unsurlardan biri olduğundan, adı geçen belge, tavsiye fiyat dışına çıkılmasının kar marjının düşük belirlenmesiyle yaptırma bağlanmış olduğunu göstermektedir.

H.3.2- VW Marka Araçların Bakım ve Onarımında Kullanılan Yedek Parça ve Aksesuarların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesine İlişkin Yapılan Tespitler ve Elde Edilen Deliller

H.3.2.1- Yetkili Satıcılarda Yapılan Yerinde İncelemeler

27.10.2000 tarihinde, Rekor Otomotiv'de yapılan yerinde incelemeler sırasında elde edilen, 14.11.1998 tarihli Yedek Parça Komite Toplantı tutanağının "Alınan Kararlar" başlığı altında; "Fatura- tavsiye fiyat listesi arasındaki parça fiyat farklılıklarının biran önce giderilmesi Y.Satıcılar tarafından istendi" denilmektedir. 12.12.1998 tarihli tutanağın aynı bölümünde, "Müşteri şikayetlerine neden olan aynı parçalara farklı fiyat verilmesinin önüne geçilebilmesi için müşteriye parça numarası ve KDV dahil fiyat verilmesi önerildi ve kabul edildi. Perakende ve toptan parça (NORA) müşterileri için Doğu Otomotiv tarafından satış politikası oluşturulacak, FİLO müşterileri ile ilgili prosedür Doğu Otomotiv tarafından hazırlanacak", şeklinde yetkili satıcı yedek parça satış koşullarının Doğu Otomotiv tarafından belirleneceğine dair ifadeler yer almaktadır.

21.8.2000 tarihli, Genpar Otomotiv'den yedek parça yetkililerine gönderilen yazıda; "pazarlama ürünleri fiyat listesi" sunulmakta ve 21.8.2000'den itibaren

01-47/483-120

bu fiyatların geçerli olacağı belirtilmektedir. Söz konusu liste incelendiğinde, aksesuar niteliğindeki paspas, radyo teyp, klima vb. ürünlerin bayi alış ve satış fiyatlarının ayrı ayrı düzenlendiği görülmektedir.

5.12.2000 tarihinde On Otomotiv yedek parça sorumlusu A... D...; Doğu Otomotiv'in önermiş olduğu yedek parça perakende satış fiyatlarının, (Yetkili Servislerde) Türkiye'nin her yerinde aynı olmak koşuluyla uygulandığını, Doğu Otomotiv'den gönderilen fiyatın kendilerine Genpar vasıtasıyla ulaştırıldığını, bu fiyatların tavsiye fiyatlar olarak iletilmekle birlikte, uygulamada tüm yetkili satıcılarda aynı olmak zorunda olduğunu, bu tavsiye fiyatın dışına bayiler arası yedek parça satışlarında ve filo müşterisi olan şirketlere yine Doğu Otomotiv veya Genpar'ın belirlediği iskonto oranlarında satış yapılabildiğini ifade etmiştir. Tavsiye edilen fiyatların uygulanmasının kontrolü ve yaptırımına ilişkin olarak, "kontrol online olabilir, müşteriye yedek parça satışında bedeli ödemesi için bir proforma faturası verilmektedir. Bu fatura AS/400 Sistemindeki fiyatla aynı olmak zorundadır. Faturayı bilgisayar kestiğinden ve AS/400 fiyat kartuşları da Genpar tarafından yüklendiği için bunun dışına çıkılamamaktadır. Proforma faturası gerek servise gelen gerekse perakende parça satışında kesilmek durumundadır. Bu fiyat kartuşundaki perakende fiyatları, akraba ve tanıdık kişilere de uygulamak zorundayız. Bu fiyatlar dışına çıkılamadığı için (filo ve bayiler arası satış hariç), yaptırımla karşılaşmamaktadır." demiştir.

Erel Otomotiv servis müdürü Ş... K...; fiyatların, Genpar tarafından belirlendiğini, bayilerin herhangi bir indirim yapmasının söz konusu olmadığını, kendisinin yakınlarına yedek parçada indirim yapamayacağını ancak işçilikte indirim yapabileceğini belirtmiştir.

25.6.1999 tarihli Parça Bülteninde; "Distribütör firmalar ve Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş. olarak yürüttüğümüz ek kar marjı çalışmalarımız aşağıdaki şekilde sonuçlanmış olup, bu çalışma 01.07.1999 tarihinden itibaren uygulamaya girecektir. Ek kar marjından faydalanacak yetkili satıcılarımızın her ay aşağıdaki kriterleri gerçekleştirmeleri öngörülmektedir: Yetkili satıcı yedek parça işletiminin güncel olarak AS/400'den takibi (güncel sipariş, satış ve stok giriş bilgileri)" ifadesi yer almaktadır.

Erel Otomotiv'den alınan ve 1998-99 yıllarına ait Doğu Otomotiv'den yetkili satıcılara gönderilen yazılarda filo müşterilerinin araçlarına yapılacak servislerde, işçilikte %10, yedek parçada %5 indirim yapılması öngörülmektedir.

H.3.2.2- Genpar Otomotiv Ticaret A.Ş.'de Yapılan Yerinde İncelemeler

Şirketin Pazarlama Şefi Ü... O...'nın 4.12.2000 tarihindeki açıklamaları, "Bizdeki fiyat dosyası AS/400 kartuşuna yükleniyor, tüm yetkili satıcılara periyodik olarak iletiliyor. Bu sistem vasıtasıyla bir yedek parçanın fiyatı tüm bayilerde aynı görünmekte, bayinin perakende satış fiyatları Genpar merkezinde online olarak veya altı ayda bir yapılan periyodik denetimlerde (bu denetimler, pazarlama-operasyon bölümlerinden personellerce gerçekleştirilmektedir.) izlenmektedir. Bu denetimin amacı, Türkiye genelinde fiyat dengesini sağlamaktır. Diğer bir deyişle müşterilerin, farklı adreslerde farklı fiyatlarla karşılaşmasını önlemektir... Tüm bayiler aynı tavsiye edilen fiyatı kullanır. Bayiler, fiyat kartuşlarındaki fiyata müdahale edip

01-47/483-120

değiştiremezler...verilecek iskontolar, acil kullanımda % 10, stok iskontolarında bayinin puantajına göre değişmektedir. Puantaj, distribütörlerce belirlenip Genpar'a iletilir. Üzerine uygulanacak iskonto yüzdesi, yedek parçanın KDV hariç, perakende fiyatı [baz] olarak alınır..." şeklindedir.

5.12.2000 tarihinde, Genpar Otomotiv'de yedek parça uzmanı olarak çalışan ve bayi ziyaretlerini gerçekleştiren ekipte yer alan K... Y..., bayilerin çalışmalarında etkinlik sağlanması ve bir düzen oluşturulmasını yapılan denetimlerin amacı olarak ifade etmiştir. VW marka yedek parçaların perakende satış fiyatlarının nasıl tespit edildiğine ilişkin olarak ise, "Tüm Türkiye'deki Genpar bayilerinde yedek parça perakende fiyatı fikstir. Tek bir fiyat politikası uygulanmaktadır. Bizim satış fiyatımızdan bayiler, distribütör şirketin belirlediği iskonto oranında kar alırlar. AS/400 sisteminde gördükleri fiyat, müşteriye kestiği faturaya aynen yansımaktadır. Faturalar elektronik ortamlarda kesilmektedir. (Genpar) Pazarlama (Departmanı) satış gerçekleşmesi durumunda bunu izleyebilmektedir. Sonuç olarak, bütün bilgilere yetkili satıcılar, Distribütör Şirket ve Genpar'ın erişmesi, AS/400 sistemi ile mümkün olmaktadır" demiştir.

2000/1 nolu satış sirkülerinde; "Yedek parçalarda Yetkili Satıcılara uygulanacak indirim tutarı distribütör şirket tarafından master planlarda önceden belirlenen performans kriterlerinin gerçekleşmesine göre belirlenip Genpar'a periyodik olarak bildirilir. Yedek parça perakende satış fiyatları Genpar tarafından yapılacak Benchmark ve EU fiyat Harmonizasyonu çalışmaları çerçevesinde belirlenerek her ay distribütör şirket ile mutabakat sağlanır ve uygulamaya konur. Yetkili Satıcı fiyat değişikliği ile birlikte kendisine yeni fiyat kartuşunun gönderilmesi ile eski fiyat kartuşunu Genpar'a iade etmekle yükümlüdür." ifadeleri yer almaktadır.

12.12.1998 tarihli Yedek Parça Komite Toplantı Tutanağı'nda, "Müşteri şikayetlerine neden olan aynı parçalara farklı fiyat verilmesinin önüne geçilebilmesi için Müşteriye parça numarası ve K.D.V. dahil fiyat verilmesi N.... D... tarafından önerildi ve kabul edildi." denilmektedir.

9.6.2000 tarihli Yedek Parça Komite Toplantı Tutanağı'nda, "Tüketici Koruma Kanununa göre müşterilerin görebileceği bir yerde güncel parça fiyat listesinin bulunması gerekmektedir" ifadesi yer almakta olup, tutanakta tavsiye ibaresi geçmemektedir.

H.4- Savunmalar

Yazılı ve sözlü savunmalarda ilk defa piyasaya sunulan otomobil pazarı ile hafif ticari araç pazarındaki rekabet ihlali iddialarına ilişkin olarak özetle aşağıdaki konulara değinilmiştir.

H.4.1- VW Marka Araçların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi ve Bölge Dışı Pasif Satışlarının Engellenmesi İddialarına İlişkin Savunmalar

Konuya ilişkin savunmalarda;

- Fiyat kontrol çalışmalarının yapılmasındaki amacın, ürünün fiyat/değer rasyosunun sağlıklı biçimde sürdürülmesi, bayi karlarının fahiş kazanca yol

01-47/483-120

açmayacak şekilde ama bayinin sürekli yatırımına da müsaade edip tüketiciye iyi hizmet vermesini temin edecek seviyede tespitini sağlamak olduğu,

- Bölge dışı satışların kontrolünün amacının, ürünün sistem dışı galerilerde teşhir ve pazarlanmasını önleyerek tüketici güvenini sağlamak olduğu,

- Bayilere verilen %3'lük ek kar marjında esas alınan kriterler arasında tavsiye fiyatlara uyulması ya da bölge dışına aktif satış yapılması gibi parametrelerin olmadığı,

- Yıl sonunda verilen %1 oranındaki primden bölge dışına aktif satış yapan bayilerin yararlanamayacağı bildirilmiş olmakla birlikte, 37 bayinin 33'üne söz konusu primin verildiği, bunların içinde bölge dışına aktif ya da pasif satış yapan bayilerin de olduğu, bu durumun evraklar üzerinde açıkça görüldüğü,

- %1 oranındaki primi alamayan 4 bayiden ikisinin faaliyetlerinde aksaklıklar olduğundan, diğer ikisinin ise gerekli yatırımları gerçekleştirmediğinden alamadığı,

- Bölge paylaşılması yapılmadığı,

- Aktif satışların muvazaalı olup olmadığının kontrol edildiği ve engellenmeye çalışıldığı, buna rağmen aktif satış yapan bayilerden yalnızca ikisine prim verilmediği ve hiç bir yaptırım uygulanmadığı,

- Bayilik iptalinin söz konusu olmadığı,

- Yeniden satış fiyatının tespit edilmediği, bu nedenle tavsiye fiyatlara uyulup uyulmadığının denetlenmesi ve bölge ihlallerinin kontrol edilmesi yönündeki davranışların Kanun'un 4.maddesini ihlal etmediği,

ifade edilmiştir.

Savunmada ayrıca, bölge dışı satışların denetlenmesine gerekçe olarak, Doğu Otomotiv yetkili satıcısı olmadığı halde VW marka araçları yeniden satarak hem tüketicileri hem de Doğu Otomotiv'i mağdur eden kişileri engellemek amacı gösterilmiştir. Bir diğer gerekçe ise, bölge dışı aktif satışların engellenmesi olarak gösterilmiş ve her iki gerekçenin de 1998/3 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği'ne uygun kısıtlamalar olduğu belirtilmiştir.

Fatura kontrollerine ilişkin olarak iki gerekçeye yer verilmiştir: Birincisi, Vergi Usul Kanunu'nun 11. maddesi ve 3239 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle eklenen fıkra gereği, yetkili satıcılar tarafından verginin tam olarak kesilip ödenmesinden Doğu Otomotiv'in müteselsilen sorumlu olduğu iddiasıdır. İkinci gerekçe ise, Doğu Otomotiv stoklarından karşılanan ve Doğu Otomotiv'in kar marjından yapılan indirim ile gerçekleştirilen filo satışlarında aracı rolü üstlenen yetkili satıcının, mutabık kalınan fiyata uyup uymadığının tespit edilmesidir.

Doğu Otomotiv'in yeniden satış fiyatını belirlediği ve bölge dışı pasif satışları engellediği iddialarını kanıtlamak amacıyla soruşturma heyetince delil olarak kullanılmış olan Yetkili Satıcı Ziyaret Raporları'nın, Doğu Otomotiv'in yasal

01-47/483-120

haklarının ötesinde bir davranış sergilediğinin kanıtlanmasına dayanak teşkil edemeyeceği öne sürülmüştür.

Savunmada, yetkili satıcı ziyaretlerinde bazı bayilerin, tavsiye edilen fiyatların dışındaki fiyatlarla satış yapmalarından ötürü "ikaz edildikleri" hususu ikrar edilmektedir. Buna göre, bu ikazlara kimi zaman bayinin iradesi ile uyulmuş, kimi zaman ise yine bayinin iradesiyle uyulmamıştır. Tavsiyelere uyanlara teşekkür edilirken, uymayanlara da yalnızca teşekkür etmemekle yetinilmiştir.

Filo satışlarında bayinin bir nevi acentelik görevi üstlendiğinden Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde değerlendirilmemesi gerektiği ifade edilmektedir.

Bayinin indirim yapmaması veya pasif ticaret biçiminde bölge dışından gelen siparişlere cevap vermesinden ötürü bu marjın değiştiğini gösteren tek bir örnek bulunmadığı belirtilmiştir.

Bayilere gönderilen belgede fiyatın tavsiye olduğunun belirtilmemiş olmasının sadece şekli bir konu olduğu ifade edilmiştir.

Kar marjı uygulamasının fiilen ve hukuken tavsiye niteliğinde olduğu, savunma ekinde gönderilen ve alıcıların filo müşterisi olmamaları ve Doğu Otomotiv Holding tarafından indirim uygulanması istenen kişilere ait olmamalarına rağmen filo indirim kodu altında indirim uygulanmış bir kısım faturalar ile fatura üzerinde gösterilmese dahi tavsiye listelerle karşılaştırıldığında indirim yapıldığını gösteren diğer bir kısım faturaların, bayilerin kar marjlarını indirim uygulayarak kendilerinin belirlediğini gösterdiği ifade edilmiştir. Ayrıca daimi müşteri prosedürünün tavsiye niteliğinde olduğu belirtilmiştir.

Filo ve özel satış prosedürlerinde geçen Doğu Grubu personeline uygulanacak indirimleri yeniden düzenleyen belgelerin örgüt içi bir kurumsal düzenleme olduğu savunulmaktadır.

Bölge dışı satışları olura tabi tutmanın ortada olur verilmeyen örnek yoksa suç teşkil edemeyeceği, ayrıca Doğu Otomotiv'in bu türlü bir iletişimin hukuki muhatabı olmadığı belirtilmiştir.

Bayi satış sorumlularının satışlarda yaptıkları indirim miktarına göre primlerinin kesilmesiyle ilgili olarak, indirim uygulanması nedeniyle prim alamadığı gösterilen herhangi bir olayın bulunmadığı ifade edilmektedir.

İndirim yapmak istemeyen bayilerin müşterilerine bunu açıklamakta güçlük çekmeleri nedeniyle indirim yapmalarının Doğu Otomotiv tarafından yasaklandığını söyledikleri belirtilmiştir.

Bir yetkili satıcıdaki satış sorumlusunun satış fiyatları üzerinden indirim yapılmasının prim kaybına yol açacağı ve bölge dışına satışta o bölgedeki bayi de araç varsa satışın yapılamadığı yönündeki ifadesiyle ilgili olarak, söz konusu iddiaları destekler mahiyette somut bir bulgu olmadığı ifade edilmiştir.

İ... Ç...'nın başkanlığında yapılan toplantının %1 oranındaki ek prim uygulaması, indirimler ve bölge dışı satışlar ile ilgili olmadığı belirtilmektedir. Ayrıca bayilerin kendi aralarında gerçekleştirdikleri istişari nitelikteki görüşme

tutanağında indirim uygulamama, birbirlerinin bölgelerine araç satmama gibi ifadelerle rastlansa da bunların uygulanmadığı ve bu şekli aykırılık tartışmasından da Doğu Otomotiv'in sorumlu tutulmaması gerektiğinin düşünüldüğü belirtilmiştir.

Düşük olan kar marjından feragatle yapılan indirimlerin, bayinin kendi bölgesinde gerçekleştirmesi gereken alt yapı uygulamaları, servis kolaylıkları, tanzim ve teşhir uygulamaları gibi yatırımlarını aksatması durumunda, VW ve Doğu Otomotiv'in haklarını haleldar eden, tüketici aleyhine sonuçlar doğuran ve VW rekabetini bölgede eksiltici bir etki yaratacağı ifade edilmiştir.

H.4.2- VW Marka Araçların Bakım ve Onarımında Kullanılan Yedek Parça ve Aksesuarların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi İddialarına İlişkin Savunmalar

Savunmalarda konuya ilişkin olarak;

- Yetkili yedek parça satıcılarının parçalara ve aksesuarlara ilişkin yeniden satış fiyatının bilgisayar sistemi ile elektronik olarak sınırlanmadığı,

- Her bir ürün için ayrı ayrı olarak yapılan iskontoların folyo üzerinde gösterilmesi mümkün olmasa da, istenilen seviyede iskonto yapılmasının ve bunların fatura altında gösterilmesinin teknik olarak mümkün olduğu,

- VW parçalarının fiyatlarının bayilere tavsiye niteliğinde duyurulduğu, ayrıca AS/400 sisteminde, teknik bakımdan yetkili servislerin hem işçilik, hem de yedek parça fiyatları ile ilgili olarak indirim uygulayabilmelerinin mümkün olduğu,

- Bayilerin kullandığı AS/400 sistemindeki tablolarda kesilen faturalarla olması gereken net fatura bedellerinin karşılaştırılmasına ve aradaki farka yönelik açıklama yazılmasına ilişkin olarak; savunma yazısının ekinde gönderilen bayilere önerilen indirimlerin dışında yapılan indirimlere delil teşkil edecek fatura örneklerinin bulunması, bu indirim uygulamalarına karşı Doğu Otomotiv'ce herhangi bir karşı önlem alınmaması ve her türlü prim ödemelerinin muhataplarına azami oranda tahakkuk ettirilmesi nedeniyle rekabet ihlalinin söz konusu olmadığı,

- İTÜ Elektrik Elektronik Fakültesi Dekanlığı'ndan alınan 27.6.2001 tarihli yazıda, "Doğu Otomotiv ve Genpar'ın yedek parça bayiliğini yapan teşebbüslerde yapılan incelemeler sonucunda, Yetkili servis işletmelerinde kullanılan bayilere yönelik yazılım programında yetkili servislerin fatura toplamına tanımladıkları çeşitli oranlarda iskonto uygulayabilmelerinin teknik olarak mümkün olduğu fatura çıktılarında yapılan incelemede görülmüştür." denildiği, bu nedenle, yetkili servis işletmelerinin fiyatlarına fiyat kartuşlarıyla müdahale edildiği, buna bağlı olarak yetkili servislerin yedek parça ve aksesuar fiyatlarında indirim uygulayamadıkları iddiasının gerçek olmadığı, kullanılan AS/400 sisteminin bayilerin indirim yapmalarına engel olmadığı,

ifadelerine yer verilmiştir.

H.5- Delillerin ve Savunmanın Değerlendirilmesi

H.5.1- VW Marka Araçların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi ve Bölge Dışı Pasif Satışlarının Engellenmesine İlişkin Değerlendirme

Savunmalarda fatura kontrollerine ilişkin olarak iki gerekçeye yer verilmiştir: Birincisi, Vergi Usul Kanunu'nun 11. maddesi ve 3239 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle eklenen fıkra gereği, yetkili satıcılar tarafından verginin tam olarak kesilip ödenmesinden Doğu Otomotiv'in müteselsilen sorumlu olduğu iddiasıdır. Vergi Usul Kanunu'nun "Vergi Kesenlerin Sorumluluğu" başlıklı 11. maddesinde;

"Yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumludurlar. Bu sorumluluk, bunların ödedikleri vergilerden dolayı asıl mükelleflere rücu etmek hakkını ortadan kaldırmaz. (3239 sayılı Kanunun ikinci maddesiyle eklenen fıkra) Mal alım ve satımı ve hizmet ifası dolayısıyla vergi kesintisi yapmak ve vergi dairesine yatırmak zorunda olanların, bu yükümlülükleri yerine getirmemeleri halinde verginin ödenmesinden, alım satıma taraf olanlar, hizmetten yararlananlar ve aralarında doğrudan veya hisimlik nedeniyle ya da sermaye, organizasyon veya yönetimine katılmak veya menfaat sağlamak suretiyle dolaylı olarak ilişkide bulunduğu tespit olunanlar müteselsilen sorumludurlar" hükmü düzenlenmiştir.

Yapılan inceleme neticesinde anılan hükmün, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesi ile ilgili olduğu anlaşılmıştır. "Vergi Tevkifatı" başlıklı 94. madde, serbest meslek ve ticaret erbabının, maddenin bentlerinde sayılan türden olan ve gelir vergisine tabi avans ve ödemeleri (istihdam edilenlerin maaş ödemeleri, çiftçiden alınan mahsul karşılığı ödenen bedel..vs.) yaparken gelir vergisi stopajını yapma yükümlülüğünü düzenlemektedir. Savunmanın Vergi Usul Kanunu'nun 11. maddesine değindiği cihetle, bayinin nihai tüketiciye araç satışı işlemi, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesi kapsamına girmemektedir. İnceleme konusu olayda 3239 sayılı Kanunun ikinci maddesiyle eklenen fıkrada düzenlenen müteselsil sorumlulukla ilgili olarak akla gelebilecek bir diğer ihtimal Katma Değer Vergisi sorunudur. Bu durumda, Doğu Otomotiv tarafından bayiye araç satışı yapılırken araç bedeli ve K.D.V. bayi tarafından Doğu Otomotiv'e ödenmektedir. Bu alım satım işlemi, Vergi Usul Kanunu'nun 11. maddesinin, 3239 sayılı Kanun'un ikinci maddesiyle eklenen fıkrası gereğince Doğu Otomotiv'e "vergi kesintisi yapmak ve vergi dairesine yatırmak" yükümlülüğü getirmektedir. Aynı fıkra uyarınca, Doğu Otomotiv bu yükümlülüğünü yerine getirmediği takdirde, "verginin ödenmesinden, alım satıma taraf olan" bayi de müteselsil olarak sorumlu tutulmaktadır (Vergi Usul Kanunu'nun 11/3. maddesi)).

Akla gelebilecek üçüncü ihtimal ise, bayi tarafından nihai tüketiciye yapılan araç satışı esnasında bir indirim yapılması halinde faturanın tavsiye edilen fiyatın altında bir bedelle kesilmesi halinde K.D.V. matrahının azalmasının Doğu Otomotiv aleyhine bir sorumluluk doğurup doğurmamasıdır. K.D.V. Kanunu'nun "Matraha Dahil Olmayan Hususlar" başlıklı 25. maddesinin (a) bendine göre, "fatura ve benzeri vesikalarla gösterilen ticari teamüllere uygun miktardaki

iskontoların” K.D.V. matrahına dahil olmayacağı hükme bağlanmıştır. Bu durumda, gerek satışı gerçekleştiren taraf olan bayi açısından ve gerekse Doğu Otomotiv açısından, K.D.V Kanunu kapsamında herhangi bir sorumluluk doğmamaktadır.

Fatura kontrollerini haklı göstermek için öne sürülen ikinci gerekçe ise, Doğu Otomotiv stoklarından karşılanan ve Doğu Otomotiv'in kar marjından yapılan indirim ile gerçekleştirilen filo satışlarında aracı rolü üstlenen yetkili satıcının, mutabık kalınan fiyata uyup uymadığının tespit edilmesidir. Savunmanın bu kısmında açık olmayan ifadeler kullanılarak sanki filo satışlarını aslında bayinin yapmaması nedeniyle, “filo satışlarında satış koşullarının tespiti” şeklinde özetlenen ihlalin gerçekleşmediği izlenimi yaratılmıştır. Faturanın bayi tarafından kesiliyor olması, alım satım akdinde tüketici ile karşılıklı olarak hukuki açıdan alacak-borç ilişkisine giren tarafın bayi olması ve bayinin de kar marjından fedakarlık yaparak belli oranda indirim yapıyor olması karşısında; bir kısım aracın Doğu Otomotiv'in stoklarından karşılanmasının, filo satışlarının aslında Doğu Otomotiv tarafından yapıldığını göstermeye yeterli olmadığı düşünülmektedir. Ayrıca, indirimin Doğu Destek miktarı dışında kalan kısmının bayi tarafından karşılanması, satışlarda bayinin bir risk aldığını ve acente olarak değil bağımsız bir ticari teşebbüs olarak faaliyet gösterdiğinden 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

27.10.2000 tarihinde yetkili satıcı Tamaş Motorlu Araçlar'ın Genel Müdürü H.H... Ç...’ın tutanağa bağlanan ifadesinde, kar marjının Doğu Otomotiv tarafından tespit edildiği beyan edilmiştir. Bu ifadeden Doğu Otomotiv'in tavsiye ettiği satış fiyatının belirli bir oranını, yetkili satıcı kar marjı olarak belirlediği anlaşılmaktadır. Bayilere gönderilen araç fiyatlarının tavsiye fiyat olduğunun belirtilmemesi, bayilerin bu fiyatları tavsiye fiyat olarak algılaması sonucunu doğurmayacağından sadece şekli bir eksiklik olarak değerlendirilmemektedir. Nitekim, kendileriyle görüşülen tüm bayilerce de, bu fiyatın tek fiyat olarak algılandığı tespit edilmiştir.

Sağlıklı bir rekabet ortamı açısından bayilerin araç satış fiyatlarını serbest piyasa koşullarında arz ve talebi dikkate alarak belirlemeleri esas olmalıdır. Doğu'un müşteri memnuniyeti satış anketlerinde, müşterilere "otomobilinizi tavsiye edilen liste fiyatı üzerinden mi aldınız?" şeklinde soru yöneltmesi, bu soruya verilen puanın bayinin kar marjının hesaplanmasında etkili olması ve bu şekilde tavsiye fiyatlara uymayan bayileri kar marjını düşük belirleme yoluyla cezalandırarak, yeniden satış fiyatını tespit etmesi ve uygulanmasını yaptırma bağlamasının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendi kapsamında rekabetin açığa ihlali olduğu değerlendirilmektedir.

Ayrıca Doğu'un kontrollerine rağmen, uygulamada indirim yapıldığının gösterilmesi, Doğu'un bayiler arası rekabeti sınırlama amacının varlığını ve dolayısıyla eylemin rekabet ihlali niteliğini ortadan kaldırmaz. Rekabet Hukuku bir eylemin yalnızca etkisi ile değil amacı ile de ilgilenmektedir. Uygulamanın etkisinin rekabeti kısıtlayıcı olmasına gerek yoktur. Amacının rekabeti kısıtlayıcı olması yeterlidir. Bu açıdan amaç varsa, ayrıca sonucun gerçekleşmesi şart değildir ve istenilen etkinin meydana gelmemiş olması; ancak cezanın azaltılması yönünde bir etken olabilir.

Ayrıca, 1998/3 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği'nin, "Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler" başlıklı 7. maddesinin (e) bendine göre; "üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer teşebbüslerin, anlaşma konusu malların yeniden satışında, satıcının fiyat belirleme ve indirim konusundaki serbestliğini doğrudan ya da dolaylı olarak kısıtlaması" ciddi bir ihlal olarak değerlendirilmiştir. Bölge dışı pasif satışların engellenmesi; 1998/3 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği'nin, "Grup Muafiyeti Kapsamı Dışında Kalan Koşul ve Yükümlülükler" başlıklı 7. maddesinin, "Üretici, sağlayıcı veya dağıtım sistemi içindeki diğer bir teşebbüsün, tüketicilerin, yetkili aracılardan veya satıcıların anlaşma konusu malları veya bu mallar için servislerini sistem içindeki diledikleri bir teşebbüsten elde etme serbestliğini veya tüketicilerin ticari amaçlı olmamak kaydıyla, söz konusu malları yeniden satma özgürlüğünü doğrudan veya dolaylı olarak sınırlandırması" hükmünü düzenleyen (f) bendine ve ayrıca, "Sağlayıcının satıcılara, objektif bir neden olmaksızın, satılacak motorlu taşıt araçlarının varış yeri veya alıcının adresi esasına göre hesaplanan indirim veya ücret sağlama" hükmünü düzenleyen (g) bendine göre, dağıtım anlaşmasına muafiyet tanınmasına engel teşkil edecek kadar ciddi bir ihlaldir.

Filo ve özel satış prosedürlerinde geçen Doğu grubu personeline uygulanacak indirimleri yeniden düzenleyen belgelerin örgüt içi bir kurumsal düzenleme olduğu savunulmaktadır. Ancak, bayiler her ne kadar bir dağıtım ağının üyesi olsalar da rekabet hukuku anlamında her biri bağımsız bir yeniden satıcıdır. Dolayısıyla, bayilerin (sağlayıcı teşebbüsün personeli olsa bile) müşterilere yapacağı satışlarla ilgili kendi ticari kararlarını serbestçe verebilmesi gerekmektedir. Doğu Otomotiv'in tavsiyenin ötesine geçerek, kendi belirlediği müşterilere bayilerinin ne kadar indirim yapacağını belirlemesi rekabet hukuku ile bağdaşmamaktadır.

Daimi müşteri prosedürünün tavsiye niteliğinde olduğuna dair ilgili belgelerde bir ibare bulunmamakla birlikte ifadelerde de kesinlik vardır. "Firmalara yapılan satışlar" başlıklı bölümde de satış koşullarının Doğu tarafından tespit edildiği görülmektedir. Doğu desteğinin verilebilmesi için satıştan önce Doğu Otomotiv ilgili filo birimi tarafından satış onayının belirlenmesi ve satış koşullarının daha önceden belirlenen şartlara uygun olması gerektiğini belirten "Doğu Destek" başlıklı bölümde ise Doğu, kendisinin belirlediği satış koşullarına uymayan bayileri Doğu Destek denilen bir nevi ödül olarak nitelendirilebilecek komisyondan mahrum bırakarak cezalandırmaktadır. Ekim 2000 tarihli filo prosedüründe kullanılan ve kesinlik taşıyan nitelikteki hükümler metnin en başında yer alan "tavsiye" ibaresinin gerçek anlamını yitirmesine yol açmaktadır.

Doğu'un yetkili satıcılarına gönderdiği Bölge Dışı Satış Prosedürü'nde bölge dışı satış, bir Doğu yetkili satıcısının kendi ili dışında başka bir Doğu yetkili satıcısının faaliyet gösterdiği il ve bağlı ilçelerine, kullanılmak üzere araç satılması şeklinde tanımlanmaktadır. Hatta aracın plakası yetkili satıcının ilinden çıkmış olsa dahi araç başka bir ilde kullanılıyor ise bölge dışı satış sayılmaktadır. Söz konusu prosedüre göre, bölge dışı satış yapacak yetkili satıcının, bölgesine satış yapacağı yetkili satıcının yazılı onayını alması ve bu onayla birlikte Doğu Otomotiv'in görevlendirdiği bölge sorumlusundan da onay alınması ve bu onay olmadan işlemlere başlanmaması gerekmektedir. Bu kurallara uymayan yetkili satıcılar ise, kar marjının 2 ay süre ile %1 aşağı

düşürülmesi gibi yaptırımlara tabi olmaktadır. Son kararın Doğuş tarafından verileceğini ve durumun Doğuş'un kontrolünde olduğunun hissettirilmesi gerektiğini vurgulayan 20.9.2000 tarihli bir iç yazışma ve bölge dışı satışa ilişkin bayiler arası izin talepli yazışmalar Doğuş Otomotiv tarafından belirlenen Bölge Dışı Satış Prosedürünün uygulanmakta olduğunu göstermektedir. Bu prosedüre göre, bayinin yıl sonu priminin hesaplanmasında, satılacak motorlu taşıt araçlarının varış yeri veya alıcının adresi etkili olmaktadır.

20.9.2000 tarihli Doğuş Otomotiv Bölge Satış Şefi'nden Genel Müdür Yardımcısı'na gönderilen yazılı belge, 20.9.2000 tarihinde prosedürün halen uygulamada olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yine bu belge bahsedilen müşterilerin galerici ya da yasa dışı finansman uygulamacısı olmadığı bilinmesine rağmen bölge dışı satış prosedürüne göre hem yetkili satıcı hem de Doğuş'un onayının istendiğini, dolayısıyla pasif satışların kısıtlandığını da göstermektedir.

Doğuş Otomotiv'in bölge dışı satışlara ilişkin 20.9.2000 tarihli iç yazışması, 5 Mayıs 1998 tarihinden sonra Doğuş'un bölge dışı satışları olumsuz etkileyecek karar ve uygulaması bulunmadığı savunmasını desteksiz bırakmaktadır. Ayrıca rekabeti sınırlayıcı unsurlar taşıyan "Bölge Dışı Satış Prosedürü"nü uygulamada olduğuna dair bayiler arası bölge dışı satış izni yazıları, Doğuş'a gönderilen bölge dışı satış raporları gibi belge ve bilgilere rastlanılmıştır.

Akçakoca Üçüncü Danışmanlar Konseyi toplantı gündemleri, görüşülen konular ve alınan kararların yer aldığı belgede bölge dışı satışlar, yetkili satıcının puantajını olumsuz etkileyen bir değerlendirme kriteri olarak yer almakta ve söz konusu puantajın da 1999 Yetkili Satıcılık Standardı'nda da belirtildiği üzere bayi karını belirleyen bir unsur olduğu anlaşılmaktadır.

Savunmada, yedi yetkili satıcının 12.1.2000 tarihinde gerçekleştirmiş oldukları toplantı tutanağının "toplantının içeriği" kısmında "Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin 28.12.1999 tarihinde İstanbul Şekerpınar tesislerinde Yönetim Kurulu Başkanı İ... Ç... başkanlığında yapılan toplantıyla ilgili %1 yıl sonu geri dönüş karını [yıl sonu primi] etkileyen satış prosedürünün uygulanması" ifadesine yer verilmesiyle ilgili olarak yapılan açıklamada, İ... Ç...'nin başkanlığında yapılan söz konusu toplantının %1 oranındaki ek prim uygulaması, indirimler ve bölge dışı satışlar ile ilgili olmadığı belirtilmektedir. Ancak, İ... Ç... başkanlığında daha önceden gerçekleştirilen toplantının içeriğinin söz konusu toplantı tutanağında ifade edilenden farklı olduğu açıklanırken, toplantının içeriğinin ne olduğu konusunda bir delil ileri sürülmemektedir. Yedi bayinin katıldığı ve uyulması gerekli kuralların kabul edilerek imzaya alındığı bir toplantının içeriğinin olması gerekenden farklı yazılmış olduğu savunması kabul edilebilir değildir. Kaldı ki, rekabet ihlaline yol açabilecek söz konusu hususlar uygulanmamış bile olsa, amacı rekabeti sınırlamak olan kararların rekabet ihlali niteliği ortadan kalkmış olmayacaktır.

Bir bayinin satış müdürünün ifadeleri Doğuş'un rekabet kurallarını ihlal etmediğine dair delil olarak kullanılmaktadır. Ancak, bayilerin üst düzey yöneticilerinin bu tür beyanlarına karşın, bayilerin satış sorumlularından alınan bilgiler aksi yöndedir.

Bayi toplantı notlarına ilişkin olarak bu platformlarda alınan rekabeti sınırlayıcı kararlarla ilgili Doğuş'un muhatap alınamayacağı, çünkü yalnızca yetkili satıcıların Doğuş Otomotiv'e yönelik talep ve tavsiye kararları niteliğinde olduğu belirtilmektedir. Ancak Doğuş Otomotiv yetkililerinin de katıldığı bu tür toplantılarda alınan kararlar yaptırma bağlansın ya da bağlanmasın ya da uygulamaya konsun veya konmasın Doğuş ve bayileri arasındaki dikey dağıtım anlaşmasının uygulamasına yönelik bir anlaşma niteliğindedir.

Savunma ekinde gönderilen ve rekabet kurallarına yönelik olarak içeriği tam olarak açıklanmayan TÜV sertifikası 5.5.1998 tarihinden itibaren Doğuş'un rekabeti sınırlayıcı uygulamalarına son verdiğini kanıtlamaya yeterli değildir.

H.5.2- VW Marka Araçların Bakım ve Onarımında Kullanılan Yedek Parça ve Aksesuarların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesine İlişkin Değerlendirme

Savunma yazısında, AS/400 sisteminin yetkili satıcıya teknik kolaylıklar sağladığı, teknik bakımdan yetkili servislerin hem işçilik, hem de yedek parça fiyatları ile ilgili indirim uygulayabilmelerinin mümkün olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca, bayilerce müşterilere ödeme koşulları açısından vade olanağının sağlanmasının indirime benzer bir etki yaratacağı da ifade edilmektedir. Ancak, Doğuş Otomotiv'in ve Genpar Otomotiv'in yeniden satış fiyatı ve indirim koşulları üzerindeki kontrolünde AS/400 sisteminin uygulanışına ilişkin olarak yerinde incelemeler sırasında satış sorumlusu bayi personeli ile yapılan görüşmelerde sistem üzerinde önceden belirlenmiş iskonto oranlarının dışına çıkılmayacağı ifade edilmiş olup, savunma yazısında da bayilerin filo müşterisi olmayanlara filo müşteri indirimi uyguladıklarına ilişkin örnek verilmesi, niçin bayilerin istedikleri gibi bir iskonto oranını sisteme giremedikleri sorusunu akla getirmekte olup, iddiaları güçlendirmektedir. Sistemin stok yönetimi vb. uygulamalar açısından sağladığı yararlar kabul edilebilir, ancak AS/400 sisteminde iskonto oranlarının sağlayıcı tarafından önceden belirlenmesi ile yeniden satış fiyatı ve indirim koşulları üzerindeki kontrolün kolaylaştığı açıktır. Vade konusu ise ikincil bir husus olarak kalmaktadır. Tüm müşterilerin vadeli alışverişi tercih edeceği düşünülmemeyeceği gibi, indirim oranlarının tespiti konusundaki ihlali de ortadan kaldırmayacaktır.

Savunma yazısında, VW yedek parçalarına ilişkin olarak yetkili satıcıya gönderilen fiyat kartuşlarının güncellenmek üzere geri istenmesinin yalnızca maliyetten kaçınmak amaçlı olduğu ifade edilmiştir. Ancak Soruşturma Raporu'nda bu konuya yer verilmiş olmasının amacı; "bayinin ek kar marj alabilmesi için yedek parça işletiminin güncel olarak AS/400'den takibi (güncel sipariş, satış ve stok giriş bilgileri) her ay değerlendirmeye esas alınacak üç kriterden biri olarak sayılmaktadır." tespitinin güçlendirilmesi amacıyla.

Savunmada, bayiler tarafından yedek parça fiyatlarının KDV dahil olarak tüketiciye duyurulmasının amacının; KDV Kanunu uyarınca yükümlülüğün hatırlatılması olduğu, ayrıca bayilerin fiyatlarını KDV dahil olarak aynı bazda telaffuz etmeleri suretiyle müşteri nezdinde oluşabilecek algılama hatalarını bertaraf edebilmek olduğu belirtilmektedir. Ancak, ilgili belgelerde geçen; "3- Fatura- tavsiye fiyat listesi arasındaki parça fiyat farklılıklarının biran önce giderilmesi Y.Satıcılar tarafından istendi...", "1- Müşteri şikayetlerine neden olan aynı parçalara farklı fiyat verilmesinin önüne geçilebilmesi için Müşteriye

parça numarası ve KDV dahil fiyat verilmesi önerildi ve kabul edildi..." şeklindeki ifadeler, bayi perakende fiyatlarının belirlenmesinde sağlayıcının etkisini göstermektedir.

Savunmada, bayi satış sorumlularının satışlarda yaptıkları indirim miktarına göre primlerinin kesilmesiyle ilgili olarak, bu belgelerin Doğu Otomotiv'in bayilerinin farklı indirimler yaptığından haberdar olduğunun kanıtı olduğu yani bayilerin fiyat rekabeti yaptıklarını gösterdiğini ayrıca, indirim uygulanması nedeniyle prim alamadığı gösterilen veya başkaca bir ceza tatbik edilen tek bir olayın bulunmadığı ifade edilmektedir. Ancak, Doğu Otomotiv tarafından öngörülen bu sistemin amacının bayi satış sorumlularına mümkün olduğu kadar az indirim yaptırmak olduğu anlaşılmaktadır.

Bir bayi yetkilisinin Doğu Otomotiv'in belirlediği fiyatların altında satış yapabildikleri konusundaki ifadesinden, söz konusu indirim gruplarının ve oranlarının Doğu Otomotiv'ce belirlenip belirlenmediği tam olarak anlaşılamamaktadır.

Savunmada, savunma ekinde gönderilen ve alıcıların filo müşterisi olmamaları ve Doğu Holding tarafından indirim uygulanması istenen kişilerden olmamalarına rağmen filo indirimi kodu altında indirim uygulanmış bir kısım faturalar ile fatura üzerinde gösterilmese dahi tavsiye listelerle karşılaştırıldığında indirim yapıldığını gösteren diğer bir kısım faturaların, bayilerin kar marjlarını indirim uygulayarak kendilerinin belirlediğini gösterdiği ifade edilmektedir. Ancak dosya mevcudu faturalarda müşterinin Doğu Holding ve Genpar Otomotiv'in belirlediği oranda indirim yapılması gereken ve izin verilen müşteri olup olmadığı tespit edilemediğinden ve münferit uygulamaların var olması Soruşturma Raporu'nda da belirtildiği üzere sağlayıcının bayilerin özgürlüğünü ortadan kaldıran ve bu nedenle soruşturma konusu yapılan yedek parça fiyat ve indirim oranlarını belirleme eyleminin var olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Gerçekte filo müşterisi olmamakla birlikte birtakım müşterilere filo imiş gibi indirimli fatura kesilebildiğine dair Soruşturma Heyeti'ne sunulan faturalara ilişkin olarak ise, yeniden satıcının, sağlayıcısının talimatları doğrultusunda, müşterilerine filo müşterisi, Doğu Grubu personeli olması gibi kriterlere göre değil, kendi isteği ile ve yine kendi belirlediği indirim oranlarını uygulayabilmesinin esas olduğunu belirtmek gerekmektedir.

I- GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

I.1- VW Marka Araçların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi

VW marka araçların yeniden satış fiyatının sağlayıcı tarafından belirlenmesi ve bölge dışı satışlarının yasaklanması iddialarına yönelik olarak yürütülen incelemeler sırasında elde edilen belgeler, tarih itibarıyla 1997 yılı Mayıs ayına kadar geriye gitmektedir. O tarihten Soruşturma sürecine kadar olan zaman diliminde 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği düşünülen uygulamalara ilişkin çok sayıda belge ve bilgi bulunmaktadır.

VW marka araçların yeniden satış fiyatının tespiti ve bölge dışı pasif satışının yasaklanmasına yönelik belge ve bilgilerin zaman olarak ikiye ayrılması mümkündür. VW araçların Türkiye distribütörlüğünü, 1999 yılı Kasım ayına kadar Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. yürütmüştür. Yapılan yeniden

örgütlenme akabinde bu faaliyetler, Kasım 1999 tarihinden itibaren bu şirket ile aynı ekonomik bütünlük içinde olan Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Bu nedenle, tespit edilen ve 1999 Kasım ayına kadar olan 4054 sayılı Kanun'a aykırı uygulamalardan tüzel kişi olarak eski ünvanı Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş., yeni ünvanı Doğu Otomotiv Holding A.Ş.'nin; bu tarihten sonraki Kanun'u ihlal eden uygulamalardan da Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin sorumlu olduğu kanaatine varılmıştır. Değınilen bu rekabet ihlallerine yönelik bireysel sorumluluklar ise Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin ilgili dönem yönetim kurullarına ait bulunmaktadır.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar yasaklanmaktadır. Bu maddede belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır denilmektedir. Maddede, örnek mukabilinde, mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi ve mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü yasaklanan hususlardandır.

Kanun maddesinde, sağlayıcının yetkili satıcının satış fiyatlarını, kar marjlarını, indirim oranlarını ve diğer satış koşullarını belirlemesi yasaklanmaktadır. Yapılan incelemelerde, gerek Doğu Otomotiv'den gerekse yetkili satıcılardan edinilen bilgi ve belgelerde, sağlayıcı şirket olan Doğu Otomotiv tarafından VW marka araçların yeniden satış fiyatlarının tespit edildiğine ilişkin ifadelere rastlanmıştır.

Sonuç olarak, Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.(yeni ünvanı Doğu Otomotiv Holding A.Ş.) ile Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin VW araçlarının yeniden satış fiyatlarını tespit ettiği ve fiyat tarifelerine "tavsiye" ibaresinin eklenmesinin bu uygulamalarını durdurmadığı anlaşılmaktadır. Bu yöndeki uygulamaların; yetkili satıcı kar marjlarının Doğu Otomotiv tarafından belirlenen fiyat üzerinden gerçekleştirilmesi (dolaylı fiyat tespiti), satılan araçların fiyatlarının ve faturalarının periyodik olarak kontrol edilmesi, fiyat tarifelerine uyulmadığı takdirde Doğu Otomotiv tarafından yetkili satıcının uyarılması, fiyat tarifelerinin uygulanmasının, belirli bir % oran olarak tespit edilen bayi kar marjının azaltılması, satış temsilcisi ve yetkili satıcı priminin kesilmesi ile cezai yaptırıma bağlanması faaliyetleri ile gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Kanun ihlali teşkil ettiği düşünölen diğer bir husus ise Doğu Otomotiv tarafından filo satışlarda yetkili satıcı yeniden satış koşullarını ve indirim oranlarını tespit eden satış sirküleridir. Bu sirkülerde gerek filo satışlarında gerekse diğer satışlarda bayinin kime, yüzde kaç indirim yapacağı öngörülmektedir. Bu Karar'ın "Yapılan Tespitler ve Deliller" başlıklı bölümünde yer verilen belgelerden, yetkili satıcıların filo satış şartlarının sirküler halinde Doğu Otomotiv tarafından belirlenmekte olduğu, bayiler arası fiyat rekabetinin bu vasıtayla önlendiğı ve bu usulden ayrılan bayilerin cezalandırılması yoluna [yetkili satıcının gelirinin azaltılması vasıtasıyla] başvurulabildiğı anlaşılmaktadır.

I.2- VW Marka Araçların Bölge Dışı Pasif Satışlarının Engellenmesi

Motorlu taşıt veya diğer dağıtım anlaşmalarında, ilgili mevzuata uygun olarak yetkili satıcıların faaliyet bölgeleri belirlenebilmektedir. Volkswagen Türkiye ithalatçısı Doğu Otomotiv çeşitli teşebbüslere bayilik verirken satış bölgesi belirlemiştir. Yerinde incelemelerde, her ne kadar yetkili satıcılar ile 1999 yılına kadar herhangi bir bayilik anlaşması imzalanmadığı, ticari ilişkilerin el sıkışma ile yürütüldüğü aktarılsa da elde edilen çeşitli belgelerde yetkili satıcının bölgesinin, içinde faaliyet gösterdiği il sınırları olduğu belirtilmektedir. İlgili coğrafi pazarın bayiler arası paylaşılması dağıtım anlaşmalarının doğası gereği yapılırken; bayilerin birbirinin bölgesinde aktif satış yapmaması bu anlaşmalardan beklenen faydaların sağlanması açısından gereklilik arz etmektedir. Bu tür faaliyetlerde, bir bayiinin gelen müşterilerin ikametgahına bakmaksızın mevcut ürün durumunu göz önüne alarak satış yapması esastır; ancak gelen müşterinin, alacağı taşıtı diğer bayiinin bölgesinde kullanacak olması, yapılacak satışın sağlayıcı tarafından yasaklanmasını, engellenmesini ya da denetim altında tutulmasını gerektirmemektedir. Bu yönde yapılan bir davranış 4054 sayılı Kanunu'na aykırı olup bu Kanun'un 5. maddesi uyarınca Rekabet Kurul'u tarafından çıkarılan 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği çerçevesinde muafiyet kapsamında değerlendirilen davranışlar arasında da yer almamaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.(yeni ticari ünvanı Doğu Otomotiv Holding A.Ş.) ve Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin, yetkili satıcıların bölge dışı pasif satış yapmalarını yasakladıkları, engelledikleri ve kontrol ettikleri ve ayrıca 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden söz konusu faaliyetlerini, bölge dışı satış prosedürü yayınlayarak, yetkili satıcı kar marjını belirleyen puantaj sisteminde bölge dışı satışları puan düşürücü bir unsur olarak kullanarak ve % 1 oranındaki sene sonu primini kesme tehdidiyle yaptırıma bağlamak yoluyla gerçekleştirdikleri anlaşılmıştır.

I.3- VW Marka Araçların Bakım ve Onarımında Kullanılan Yedek Parça ve Aksesuarların Yeniden Satış Koşullarının Belirlenmesi

Yapılan incelemelerde elde edilen ve bu Karar'ın "Yapılan Tespitler ve Deliller" başlıklı bölümünde özetlenen bilgi ve belgeler sonucunda; Volkswagen marka araçların Türkiye Distribütörü Doğu Otomotiv ile bu araçların yedek parça ve aksesuarlarının ithalatçısı olan Genpar Otomotiv'in; yetkili satıcılar ile imzalanan bayilik sözleşmelerinin uygulamaları itibarıyla ilgili ürün pazarında yer alan yedek parça ve aksesuarların perakende satış fiyatlarını ve koşullarını müştereken tespit ederek ve bunun uygulanmasını gerek AS/400 Sistemi gerekse kendi görevlilerince yapılan periyodik bayi ziyaretleri ile denetim altında tutarak ve ek kar marjı verilmesinin bir kriteri olarak kullanarak, 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri kanaat ve sonucuna ulaşmıştır.

I.4- Yetkili Satıcılık Sözleşmesi

Doğu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş., 1994 yılından 1999 yılına kadar VW araçları Türkiye distribütörlüğünü yürütmüştür. İlgili teşebbüs 1994 yılından

itibaren yurt içi araç pazarlama faaliyetlerinde bayilik ağından istifade etmiştir. Bir teşebbüsün bayi olarak atanabilmesi için öncelikle anılan teşebbüs ile bir "Niyet Mektubu" imzalaması gerekmekte olup, söz konusu niyet mektubunda bayilik için gerekli binaların yapımı ve yatırımların yapıp organizasyonun tamamlanmasını takiben bayilik verileceği ifade edilmektedir. Hatta bu niyet mektuplarında, bu yatırımlar yapıldıktan sonraki altı ay içerisinde belirli bölgede yetkili bayii atanmasına yönelik "Yetkili Satıcılık Sözleşmesi" imzalanacağı öngörülmektedir.

25.10.2000 tarihinde Doğu Otomotiv'de yerinde incelemeler esnasında 1999 yılı öncesi yetkili satıcılık anlaşmaları istenmiştir. Şirket Avukatı Ü... A..., 1999'dan önce bayilik ilişkilerinin el sıkışma ile yürütüldüğünü, bu tarihten sonra yazılı anlaşma yapıldığını ifade ederek, şirket bünyesinde mevcut ve herhangi bir bayi ile henüz imzalanmamış taslak halindeki bir anlaşmayı inceleme heyetine vermiş ve devamlı, bu anlaşmanın rekabet mevzuatına uygun olarak hazırlandığını ve Rekabet Kurumu'ndan uygun görüş almak için müracaat edileceğini söylemiştir.

Doğu Otomotiv'deki yerinde inceleme esnasında tespit edilen ve henüz taslak niteliğinde olduğu belirtilen, ancak bir kısım bayide yapılan yerinde incelemelerde imzalı şekilde bulunan yeni yetkili satıcılık sözleşmelerinin otomobil ve yedek parça satışı ile birlikte bunlara servis sağlamaya ilişkin olmaları nedeniyle, 1998/3 sayılı Tebliğ'in 2. maddesi açık hükmü uyarınca söz konusu Tebliğ hükümleri çerçevesinde incelenmesi sonucu ise;

- "Yıllık Planlanan Satış Miktarı" ve "Aylık Sipariş Miktarı"nı Doğu Otomotiv ile Genpar Otomotiv'in belirlemesini düzenleyen "VW Mamullerinin Siparişleri" başlıklı 5. maddesinin Tebliğ'in 'Grup Muafiyeti Kapsamına Giren Diğer Yükümlülükler' başlıklı 5. maddesinin "Taraflar arasında anlaşmayla belirlenmiş olan veya anlaşmazlık halinde uzman bir üçüncü kişi tarafından, kendi bölgesindeki önceki satışlar ve tahmini satışlar dikkate alınarak tespit edilmiş olan asgari miktardaki anlaşma konusu malı, tespit edilmiş sürede anlaşma bölgesi içinde satmak için çaba gösterme yükümlülüğü" şeklindeki (c) bendi ve "c bendinde belirtilen usule göre tespit edilmiş miktarda anlaşma konusu malları stokta bulundurma yükümlülüğü" şeklindeki (d) bendine,

- Bayinin bulunduracağı deneme aracı sayısını Doğu Otomotiv'in belirleyeceğini düzenleyen 9. maddesinin, Tebliğ'in 5. maddesinin "c bendinde belirtilen usule göre tespit edilmiş tip ve sayıda, sözleşme yelpazesinde yer alan deneme aracını bulundurma yükümlülüğü" şeklindeki (e) bendine,

- VW marka araçların ve parçaların satış hedefi ve stok miktarını Doğu Otomotiv ile Genpar Otomotiv'in belirleyeceğini düzenleyen 12. ve 13. maddesinin Tebliğ'in yukarıda belirtilen 5/c-d bentlerine,

aykırılık teşkil ettiği tespit edilmiştir.

J- SONUÇ

Şikayetçinin iddiaları ve Kurulumuzca resen tespit edilen 4054 sayılı Kanun'u ihlal iddiaları ile ilgili olarak; VW marka otomobil ve hafif ticari araçlar ile yedek parça ve aksesuarlara ilişkin ayrı ayrı hazırlanan önaraştırma raporları ve her

01-47/483-120

iki konuya ilişkin olarak birlikte yürütülen soruşturmada elde edilen belge ve bilgiler ile sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamaların değerlendirilmesi sonucu;

1) Otomobil ve hafif ticari araç pazarı olarak belirlenen ilgili pazarda, Doğu Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş. ile Doğu Otomotiv Holding A.Ş.'nin;

- a) bayilerin yeniden satış fiyatı ve indirim oranlarını belirledikleri,
- b) filo satışlarında yeniden satış koşullarını belirledikleri,
- c) bayilerin bölge dışı pasif satışlarını kısıtladıkları,

tespit edildiğinden, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinin; (a) bendi ile, (b) bendinde tanımlanan eylemleri gerçekleştirmek suretiyle anılan maddeyi ihlal ettikleri,

2-a) VW marka araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarlar olarak belirlenen ilgili pazarda ise, Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. ve Genpar Otomotiv Tic. A.Ş.'nin bayilerin yeniden satış fiyatı ve koşullarını belirledikleri tespit edildiğinden, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin (a) bendinde tanımlanan eylemleri gerçekleştirmek suretiyle anılan maddeyi ihlal ettiklerine,

b) Bu nedenle, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası gereğince:

i) Otomobil ve hafif ticari araçlar pazarındaki rekabet ihlallerine ilişkin olarak; 1999 yılı Kasım ayına kadar bu faaliyetleri gerçekleştirmiş olan Doğu Otomotiv Holding A.Ş.'nin 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden takdir edilen 406.744.251.442 TL. ve devralmadan sonra bu faaliyetlere devam etmiş olan Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş.'nin 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden takdir edilen 32.586.955 TL ile cezalandırılmalarına,

ii) VW marka araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarlar pazarındaki rekabet ihlallerine ilişkin olarak; Genpar Otomotiv ve Tic. A.Ş.'nin 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden takdir edilen 34.602.004.411 TL ve Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş.'nin 1999 mali yılı sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirleri üzerinden takdir edilen 32.586.955 TL ile cezalandırılmalarına,

iii) Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş.'ye her iki soruşturma konusu ihlalleri için uygulanacak toplam cezanın 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen ve 2001 yılı için geçerli olan alt sınırın altında kalması nedeniyle, söz konusu cezanın Kanun gereği 2001/1 sayılı Tebliğ ile ilan edilen alt sınır olan 3.796.416.000 TL'ye çıkarılmasına,

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

3) Rekabetin tesisi için tespit edilen bu ihlallerin sona erdirilmesini teminen 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 9. maddesinin birinci

01-47/483-120

fıkrası uyarınca, Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. ve Genpar Otomotiv Tic. A.Ş.'ye yönelik olarak;

a) Gerek Doğu Otomotiv personeli tarafından gerçekleştirilen bayi ziyaretleri gerekse Doğu Otomotiv'in talimatı ile bayiler tarafından hazırlanan periyodik raporlar ile bayiler arası rekabeti sınırlama amacına yönelik olarak fiyat indirimi ve bölge dışı pasif satış kontrollerine son verilmesine,

b) Bayilerin tavsiye edilen fiyatın altında satış ve bölge dışına pasif satış yapmalarının kar marjlarının azaltılması ya da başka yaptırımlarla kısıtlanması eylemlerine son verilmesine,

c) Prim sisteminde, fiyat indirimleri ve bölge dışı pasif satışlardan bayi satış personelinin sorumlu tutulacağına ilişkin düzenlemelere yer verilmemesine,

d) Ekim 2000 tarihli filo satış prosedürünün tavsiye niteliğindeki hükümlerinin bayilerin kendi indirim serbestilerini ortadan kaldırmayacak şekilde uygulanmasına,

e) Uygulanmadığı öne sürülmüş olmakla birlikte, fiilen uygulandığı soruşturma sonucunda belirlenen 30.05.1997 tarihli bölge dışı satış prosedürünün uygulanmasına derhal son verilmesine,

f) Bayilerin kendi uygulayacakları yedek parça ve aksesuar fiyatlarını belirleme özgürlüklerinin ek kar marjı ve puantaj sistemi ile kısıtlanmamasına ve As400 sisteminin bu yönde bir denetim aracı olarak kullanılmamasına,

g) Ocak 2000 tarihli Yedek Parça Satış Sirküleri'nin yedek parça ve aksesuarların perakende satış fiyatlarının Doğu Otomotiv ve Genpar tarafından belirleneceğini düzenleyen hükmünün tavsiye edilebileceği şekilde düzeltilmesine,

h) Önaraştırma dönemindeki yerinde incelemelerde bir kısım bayiden edinilen Bayilik Sözleşmesi ile ilgili olarak,

- "VW Mamullerinin Siparişleri" başlıklı 5. maddesinin, Rekabet Kurulu'nun 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 'Grup Muafiyeti Kapsamına Giren Diğer Yükümlülükler' başlıklı 5. maddesinin (c) bendine,

- Bayinin bulunduracağı deneme aracı sayısını Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş.'nin belirleyeceğini düzenleyen 9. maddesinin, Tebliğ'in 5. maddesinin (e) bendine,

- Yine VW marka araçların ve parçaların satış hedefi ve stok miktarının belirlenmesi ile ilgili 12. ve 13. maddesinin, Tebliğ'in 5/c ve d bentlerine

uygun hale getirilmesine ve

- 30. madde uyarınca, sözleşmenin parçası kabul edilen ve taraflar için bağlayıcı nitelikte olan duyuru, tebliğ, el kitabı, bayilik standartları veya talimatname, ek gibi sözleşmenin uygulanması amacıyla Doğu Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. veya Genpar Otomotiv Tic. A.Ş. tarafından bayiyeye bildirilen dokümanlardan soruşturma raporunda rekabete aykırı oldukları sonucuna varılan hükümler ile varsa diğer aykırı hükümlerin çıkarılması ve bu maddenin rekabet mevzuatına aykırı olarak uygulanmasına imkan vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmesine,

01-47/483-120

i) İhlale son verilmesine ilişkin bu hususların derhal yerine getirilmesine, Kararın tüm bayilere duyurulmasına ve Karar gereğinin yerine getirildiğinin Rekabet Kurulu'na 45 gün içinde belgelendirilmesine, aksi takdirde her gün için 4054 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (a) bendi ve 2001/1 sayılı Tebliğ'in 1. maddesi gereğince 949.104.000 TL para cezası ile cezalandırılmalarına,

OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ

5.12.2001 tarih ve 01-47/483-120 Sayılı Karara İlişkin

5.12.2001 tarihli toplantıda alınan 01-47/483-120 sayılı Kararın idari para cezasının takdir ve belirlenmesine ilişkin 2.maddesine aşağıdaki gerekçelerle katılmıyorum:

4054 Sayılı Kanununun 16.maddesinin 2.fıkrasında, cezanın üst sınırı %10 olarak belirlenirken, 4.fıkrasında takdir hakkının kullanımında kastın varlığı, kusurun ağırlığı, teşebbüsün pazar içindeki gücü ve muhtemel zararın ağırlığı gibi unsurların dikkate alınacağı vurgulanmaktadır.

Teşebbüsün Rekabet Kanuna aykırı eylemlerinin açık ve dolaylı biçimde yaptırımların söz konusu olması, teşebbüsün pazar gücü, hafifletici unsurların bulunmayışı da dikkate alınmadan çok düşük bir oranda ceza takdir edilmesi çelişki yaratmaktadır.

Öte yandan idari para cezasının çok düşük oranda tespiti, Kanunda idari para cezasının öngörülme amacına da aykırı düşmektedir.

Bu nedenle Kararın %02 oranında idari para cezası verilmesi yönündeki çoğunluk görüşüne karşıyım.

PROF.DR.Zühtü AYTAÇ
Kurul Üyesi

(05.10.2001 Tarih, 01-47/483-120 Sayılı Karar)

KARŞI OY AÇIKLAMASI

Doğuş Otomotiv Servis A.Ş. ve Doğuş Holding A.Ş. ile Genpar A.Ş. hakkında verilen karara, aşağıda sunduğum gerekçelerle katılmıyorum.

Bayilerin yeniden satış fiyatlarının ve indirim oranlarının belirlendiği yolundaki kabul, tavsiye edilen fiyat uygulamasının doğal bir sonucudur. Bayiler bu piyasanın özel durumu da gözönüne alınırsa, serbest indirim uygulayabilmektedirler ve dosyada da bunun örnekleri mevcuttur. Bayilere karşı ceza uygulandığına dair bir örnek yoktur.

Bu sonuç, esas itibariyle dikey anlaşmaların (Bayilik sözleşmelerinin) özünde mevcuttur. Çünkü bu piyasada aslolan, bayiler arası rekabet değil, markalar arası bir rekabettir. Oto piyasası markanın satışını ön plana çıkarmaktadır. Sağlayıcının, bayileri bazı kurallara bağlı tutması, markalar arası rekabeti artırmak için gereklidir. Çünkü bu pazarda satılan yalnız araç değil, servis ve bakım işlemlerinin bütünüdür. Bu da tüketicinin yararınadır.

Filo satışları denilen toplu araç satışlarında, bayinin kendi kontenjanındakini değil, sağlayıcının kontenjanındaki arabaları sattığı bir gerçektir. Toplu araba satışlarının koşulları, bireysel satışlardan doğal olarak farklı olacaktır. Markalar arası rekabet bu olayda çok açıktır. Ana dağıtıcının, filo satışlarında yetkiyi ve fiyat belirlemeyi kendi yetkisinde toplaması, markalar arası rekabet için kaçınılmazdır.

İhlalin sona erdirilmesi için 9/1 gereğince öngörülen önlemler ise, bazı açılardan rekabeti sağlamak yerine rekabeti ortadan kaldıracak sonuçlar doğurabilecektir.

Kubilay ATASAYAR
Kurul Üyesi

(Rekabet Kurulu'nun 05.10.2001 tarih ve 01-47/483-120 sayılı Kararı)

KARŞI OY GEREKÇESİ

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini, bayilerin yeniden satış fiyatı ve koşullarını belirleyerek ihlal eden Doğuş Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. ile Genpar Otomotiv Tic. A.Ş.'ye yasanın 16. maddesinin 2. fıkrası gereğince, Kurulca verilen söz konusu karar ile belirlenen idari para cezasının düşük oranda (% 02) tespit edilmiş olmasına, teşebbüsün açık ihlallerinin sabit olması ve pazardaki gücünün ceza miktarının belirlenmesinde dikkate alınmaması sebebiyle Yasanın ceza mantığı bakımından yaptırım gücü ve caydırıcılığının göz önünde bulundurulmaksızın tespit edildiğı düşüncesinden hareketle katılmamaktayım.

Rıfki ÜNAL
Kurul Üyesi

KARŞI OY AÇIKLAMASI

(Rekabet Kurulu'nun 05.10.2001 Tarih, 01-47/483-120 Sayılı Kararı)

Otomotiv ve hafif ticari araç pazarında Doğuş Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. ile Doğuş Holding A.Ş.'nin bayilerin yeniden satış fiyatı ve indirim oranlarını belirlemek, filo satışlarda satış koşullarını belirlemek ve bayilerin bölge dışı pasif satışlarını kısıtlamak yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlâl ettikleri yönündeki çoğunluk tespitine katılmıyorum.

Dosya içeriğinden anlaşıldığı üzere, bayiler serbestçe indirim uygulayabilmektedirler ve bu uygulamaları karşısında bayilere herhangi bir yaptırım uygulandığı yönünde bir tespit yapılmamıştır.

İlgili piyasada bayiler arası rekabetten ziyade markalar arası bir rekabetin olduğu anlaşılmakta olup markanın satışını ön plana çıkaracak yönde sağlayıcının bayileri bazı kurallara tâbî tutmasının, markalar arası rekabeti artırmak için gerekli olduğu değerlendirilmektedir. Yalnızca araçların satışı değil, servis ve bakım işlemleri de ticari faaliyete konu olmaktadır. Bu durumun tüketici lehine bir piyasa işleyişi sağladığı göz önünde bulundurulmalıdır. Filo satışları şeklindeki toplu araç satışlarında bayinin kendi kontenjanındaki değil, sağlayıcının kontenjanındaki arabaları satması ise, toplu satışların koşullarının bireysel satışlardan farklı olmasının bir sonucu olarak doğal karşılanmalıdır. Ana dağıtıcının, filo satışlarında bazı koşulları öne sürmesi, markalar arası rekabetin bir gereğidir. Bayilerin bölge dışı pasif satışlarının kısıtlandığı yönünde bir kanaat ve tespite ulaşmak da, dosya içeriğinde yer alan bilgi ve belgeler ile yukarıda belirtilen değerlendirmeler çerçevesinde mümkün görülmemektedir.

Benzer şekilde, VW marka araçlarda kullanılan yedek parça ve aksesuarlar pazarında Doğuş Otomotiv Servis ve Tic. A.Ş. ile Genpar Otomotiv Tic. A.Ş.'nin bayilerin yeniden satış fiyatı ve koşullarını belirlediği yönünde de bir kanaate ulaşılamamıştır.

İhlâlin varlığına karşı yönde yukarıda belirtilen görüşlerim doğrultusunda, ihlalin sona erdirilmesi için Kurul çoğunluğunca öngörülen tedbirlere de katılmam mümkün olamamıştır.

Mustafa PARLAK
Kurul Üyesi